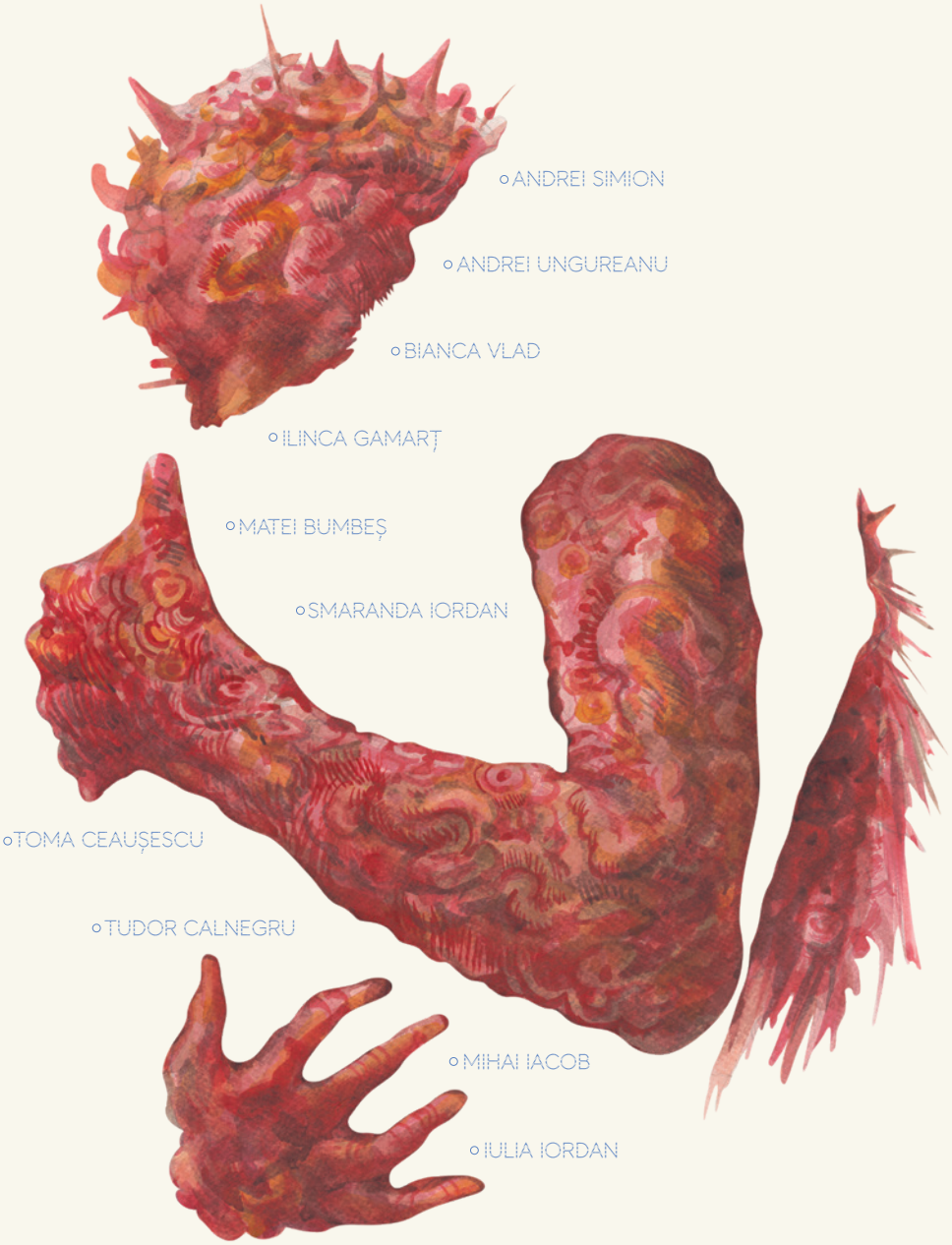
PROFIL UMAN

- ANDREI SIMION
- ANDREI UNGUREANU
- BIANCA VLAD
- ILINCA GAMARȚ
- MATEI BUMBEȘ
- SMARANDA IORDAN
- TOMA CEAUȘESCU
- TUDOR CALNEGRU
- MIHAI IACOB
- IULIA IORDAN

am visat mai aproape nu te grăbi
nu e ca și cum pauză ne-am întâlnit
întâmplător roșu ca sângele pe ambele părți
gri fad ceață ai mâncat azi? era noapte
mai degrabă cu toții singur trei ore
de somn autoportret întrebare țipăt
o singură ființă nu-ți pune căștile când
mergi pe bicicletă pasăre pisică ia-o de la
capăt ajungi azi? the opposite of
loneliness diferențe vreau doar să desenez
abur crezi că? omuleț aș mai fi visa
puțin sfrâncioc ajunge pentru azi albastru nu
mă simt bine floare poate puțin dinainte din când
în când deoarece uneori dans din loc în loc
mână libertate drăgălaș te poți pregăti din timp
pentru viitor? ești o stea zâmbet
transparent fiecare prieten mă doare căpușul lasă-
mă să mă ascund la tine în brațe posibilitate
joacă arhivă poate niciodată de tot m-am
răzgândit departe floare foșnet cer implozie
cafea fierbinte și apă rece miros întrebare oglindă
răspuns în așteptare scrisoare mi-e dor de
tine jurnal umbră fără ghilimele liniște
dosar vârtej yay ești trece un copac soare din profil om
din față iubire buline the togetherness
of self-improvement frate dihotomie
fețe miraj pfft unde merg cuvintele să moară?
artist băi origine de fapt... miau prinzi? sunt în
spatele tău m-am trezit greu azi verde linie curbă
luptă fiecare îmbrățișare inimă roșie
croșetată pe-afară din loc în loc de ce? scrie-mi
ceva frumos, te rog pentru mai târziu
poți fi în două locuri deodată? ai
grijă de tine împreună eu tu singurătate
te aștept oricât ai nevoie "un show
magnific" nu-mi mai simt mâinile mai
sunt acolo? not a bird/pas un oiseau pădurea
de gânduri mai vedem arhive olfactive ne cunoaștem?
profil uman un grup de oameni ușor haotici, ușor poetici
mesaje prea lungi perspectivă timp

PROFIL UMAN

Verify if you are human

ANDREI SIMION
ANDREI UNGUREANU
BIANCA VLAD
ILINCA GAMARȚ
MATEI BUMBEȘ
SMARANDA IORDAN
TOMA CEAUȘESCU
TUDOR CALNEGRU
MIHAI IACOB
IULIA IORDAN

cu ilustrații de
ILINCA GAMARȚ
BIANCA VLAD
TOMA CEAUȘESCU

București
2026

Textele au fost scrise de **Andrei Simion**, n. 2007, **Andrei Ungureanu**, n. 2009, **Bianca Vlad**, n. 2008, **Ilinca Gamarț**, n. 2009, **Matei Bumbeș**, n. 2008, **Smaranda Iordan**, n. 2009, **Toma Ceaușescu**, n. 2008, **Tudor Calnegru**, n. 2008, **Mihai Iacob**, n. 1983, **Iulia Iordan**, n. 1981

Cu ilustrații de Ilinca Gamarț, Bianca Vlad și Toma Ceaușescu
Coperta 1 și 4: ilustrație de Toma Ceaușescu, 2026

Copyright © 2026, Asociația Da'DeCe
Toate drepturile rezervate

www.asociatiadadece.ro

Echipa proiectului
Iulia Iordan (curator)
Monica Bumbeș (coordonator)
Valentina Bâcu (comunicator)
Mihai Iacob (cercetător)
Ioana Tănase (graphic designer)
și tinerii liceeni co-autori ai procesului de cercetare și de realizare a acestei publicații

Cartea a fost tipărită la **Fabrik**
Tiraj: 300
Format:165x210mm
Hârtie: Offset Serixo
ISBN 978-973-0-45001-9

Invitați la atelierele de cercetare: Katia Pascariu, Ioana Popescu, Iris Șerban, Alexandru Stermin, Cosmin Mîrza, Lia și Dan Perjovschi, Dumitru Gorzo, Emilia Șercan

Parteneri în cadrul proiectului: Rezidența9, Scena9, Muzeul Municipiului București, Liceul Tehnologic nr. 1 din Fundulea, județul Călărași, Colegiul Național Bilingv "George Coșbuc" din București, CESI - Centrul de Excelență în Studiul Imaginii, Seneca Anticafe

Proiectul cultural „Profil uman" a fost coordonat de **Asociația Da'DeCe** și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

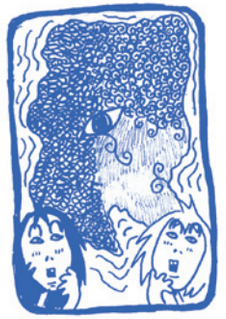
Proiectul nu reprezintă în mod necesar poziția Administrației Fondului Cultural Național. AFCN nu este responsabilă de conținutul proiectului sau de modul în care rezultatele proiectului pot fi folosite. Acestea sunt în întregime responsabilitatea beneficiarului finanțării.

9

Ce este mai real decât omul care inventat realitatea? se întreabă Iulia.

14

O metaforă hipnotizantă, dar la ce se referă? Trimite-i răspunsul (chiar și telepatic) lui Andrei S.

18

Concluzii după unele săpături arheologice în căutarea umanității scrise de Matei.

52

Dacă vrei să participi la o revoluție unde nu curge sânge (deocamdată), citește-l pe Andrei U.

60

Un autoportret nu este niciodată static, mai ales dacă îl desenează Toma.

62

Tudor scrie despre dor cum nu a mai scris nimeni. Un text scurt ca o îmbrățișare lungă.

22

Iubește-ți creația, iar ea te va iubi înapoi, spune Ilinca. Și noi credem că are mare dreptate!

34

Smaranda ne propune o piesă de teatru despre profilurile liceale. Hmmm... teatru absurd oare?

45

O pasăre care nu e tocmai o pasăre: Bianca ne ajută să ne gândim altfel la... ?

65

Îți arătăm cum ne-am întâlnit cu toții printr-un jurnal colectiv făcut din cuvinte, linii, culori.

86

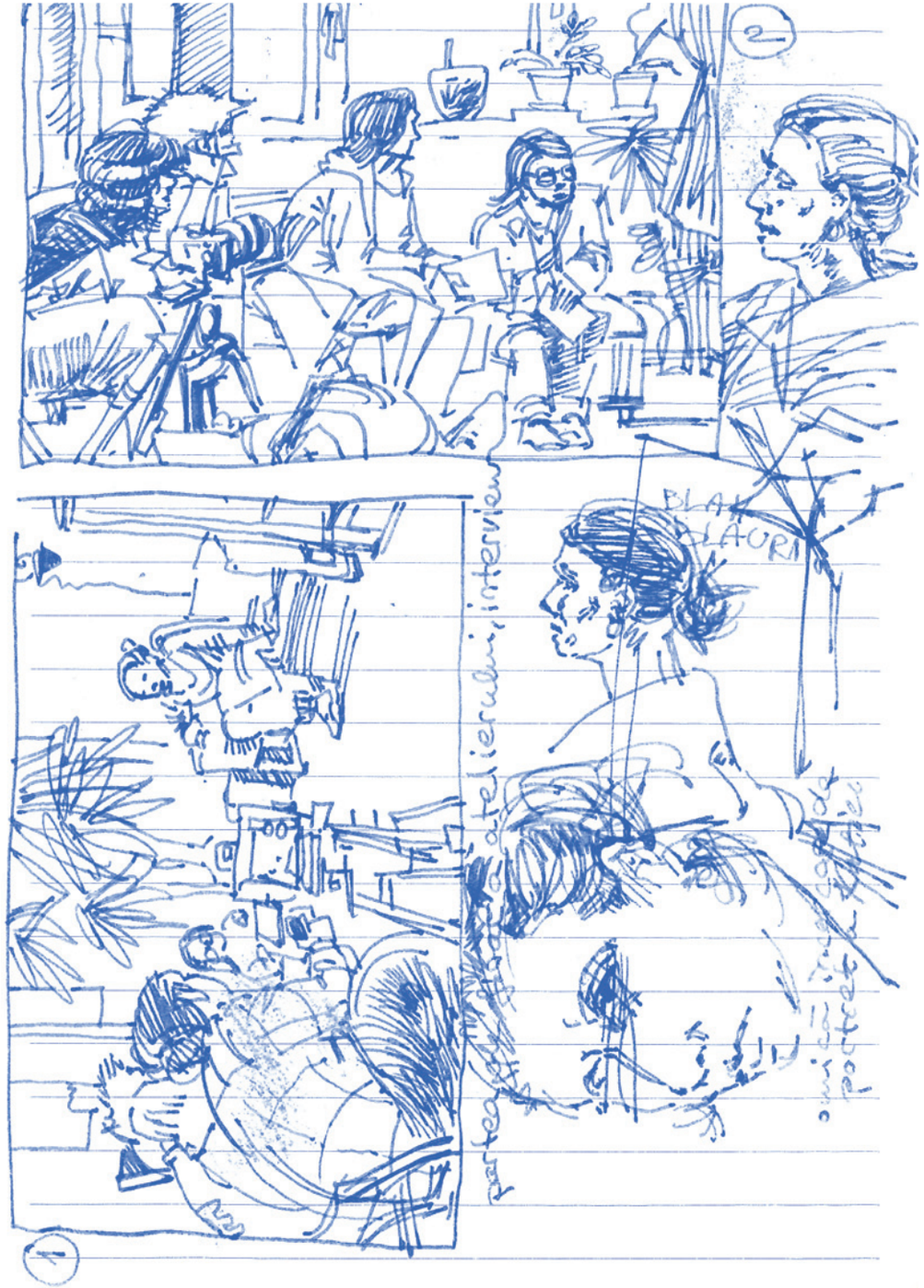
Oare există un viitor anterior? Aruncă un ochi peste un joc propus de Mihai!

În timp ce am făcut această carte, ne-am imaginat că nu suntem singuri, chiar și atunci când am fost. La tine cum s-a simțit când ne-ai citit?

Pagină de jurnal, Toma Ceaușescu, 2026

IULIA IORDAN

Un portret provizoriu

Între aceste pagini se află rămășițe scrise și desenate de oameni diferiți, însoțite la apariția lor de o expoziție interactivă. Atât cartea de față, cât și expoziția au fost create în urma unui proces de cercetare a unor biografii profesionale din domenii creative prin mijloace artistice, filosofice și de educație culturală. Premisa de la care am pornit în acest proces a fost aceea că explorarea practică a câtorva profesii îi poate ajuta pe tineri (și nu doar pe ei) să înțeleagă aspecte care, în general, nu le sunt la îndemână, respectiv că alegerea unui parcurs profesional, în absența unui învățământ axat pe experiment și pe contact direct, este aleatorie și conjuncturală. Timp de aproape un an de zile am țesut împreună o plasă cu ochiuri largi prin care să putem simți echilibrul grupului heterogen pe care l-am alcătuit, dar lăsând la vedere și posibilitatea de a ne (des)prinde ideile unele de altele.

Cunoașterea nu este un bagaj definitiv, ci un proces continuu, iar textul de față nu este decât o sumă de reflecții provizorii despre autocunoaștere în relație cu ceilalți. Textele au fost scrise de persoane cu vârste și proiecții diferite asupra aceluiași proces de descoperire, iar conținutul fiecărui material reprezintă o formă personală care încapsulează creația imaginației fiecăruia dintre noi într-un anumit moment.

Care poate fi sensul unui experiment creativ atunci când totul este planificat dinainte?

al profilului uman

Învățarea „de tip umanist” a fost înțeleasă în mod originar ca o formă de orientare culturală către om, având în centru emanciparea sa emoțională deopotrivă cu cea intelectuală. Treptat, copiii și tinerii au încetat (cel puțin în teorie) să mai fie priviți ca niște vase bune de umplut, ci, mai degrabă, ca niște colaboratori într-un proces continuu pentru înțelegerea a ceea ce înseamnă omul în totalitatea lui. Cum am ajuns de la o cunoaștere de tip holistic la a-i segrega pe tineri în „caste” separate și în care „umanist” a ajuns să însemne că ai în orar cinci ore de literatură pe săptămână sau că nu dai BAC-ul la matemati-

că? Ce este mai „real” decât omul care „a inventat” realitatea? Fără a chestiona formele, conținutul începe să fie disecat în părți din ce în ce mai mici, până când efortul de conectare și de analiză devine mult prea mare și se golește complet de sens, de umanitate, așa cum este, de altfel, în mare parte, astăzi, sistemul românesc de educație.

De ce această dihotomie atât de strictă între cultură și știință a prins rapid în discursul public și în educație, aducând cu ea atâtea alte probleme de semnificare? Dar, mai ales, care mai este legitimitatea ei astăzi?

Chestionar retoric

Când și de ce, în cazul profilurilor liceale, profilul „uman” a ajuns să fie considerat mai neatractiv în raport cu cel „real”?

Cum îi afectează pe tineri acest tip de stigmatizare în raport cu ceilalți sau cu ei înșiși?

În ce fel putem dinamita gândirea de tip dialectic, în așa fel încât să contribuim nu la adâncirea diferențelor, ci la valorificarea lor?

Și cum ne putem redefini termenii din câmpul semantic al umanului când non-umanul presează cu putere pereții interiori?

„Profil uman” este un proiect de cercetare și de educație culturală, conceput și dezvoltat în jurul unor idei și întrebări aflate la intersecția dintre educație, cercetare și artă.

„Profil uman” reprezintă, de asemenea, un grup de persoane cu profiluri umane și mirări diferite. Împreună, am urmărit pe parcursul câtorva luni cum evoluează întrebări personale sau colective, nu în încercarea de a demonstra ceva anume, ci cu scopul de a ne descoperi pe noi înșine și între noi.

Cum poate fi legitimată o cercetare care nu are la bază o ipoteză fermă?

Am desenat împreună
un profil uman,
un opus al singurătății
ușor haotic, ușor poetic,
un fir care ne leagă strâns,
făcut din maieutică, pasteluri și biscuiți Belvita,
din ciocolată topită
și jurnale cu coperta albastru deschis,
din întâlniri prea lungi
și întrebări la care nu avem neapărat răspunsuri.
La final, vom deșira toată această țesătură provizorie și
vom ascunde prin buzunare capete de ață colorată,
în cazul în care vom avea vreodată nevoie
să peticim ceva
din noi.

Identități
Eu nu sunt eu,
ci o biografie care conține numeroasele eu-ri
cu care m-am identificat la un moment dat,
adică tot procesul de transformare prin care am trecut,
cu consistența și resturile sale.
De ce o societate atât de preocupată de individualism
își pierde cu atâta ușurință fascinația pentru individualitate?

posibile,
Imaginația este o calitate inseparabilă de ideile simple
după care ne conducem viețile.
Este cea care ne alimentează cu poezie rezervorul de posibilități,
fără de care am fi doar niște mamifere luptând pentru resurse naturale.
Creativitatea înseamnă să ai la dispoziție mereu o trusă cu lucruri
"inutile"
pe care le-ai pus acolo
doar pentru că ți s-au părut interesante la un moment dat,
fără o utilitate imediată sau evidentă.
La nevoie, însă, ceva din trusa aceea
te poate ajuta să deschizi o ușă înțepenită.
Împreună, ele creează pentru noi umbre pe pereți:
gândurile și visele.
Ce determină o persoană să transforme o posibilitate în realitate?

succes,
Un cuvânt cu atât de multe sinonime parțiale
ne spune despre sine că are o istorie lungă și complicată.
"Succesul" face mereu pereche cu tot felul de promisiuni:
"rețete", "trucuri", "rutine", "exemple",
lucruri cuantificabile, cum ar fi "5 pași pentru o viață de succes"
sau croite după o logică mecanică,
precum mult prea celebra „cea mai bună versiune a ta".
Succesul este supraestimat, dar la fel și eșecul.
Cum poți crește simultan cu luciditate și cu bucurie?

eșec
Eșecul preia ipostaze personalizate
pe care le traduce apoi în frici personalizate.
Te poți teme că-ți dezamăgești familia,
de un examen sau de înălțimi,
că nu-ți vei găsi de lucru
sau că te vor părăsi cei pe care îi iubești.
Atunci când termenii în care ai convenit să-ți trăiești viața se
schimbă,
se poate schimba și „predispoziția" pentru un anumit tip de eșec.

Lumea devine totuși mai suportabilă și mai armonioasă
atunci când alegem să o definim în alți termeni,
de preferat în afara conceptelor binare
cu care suntem obișnuiți să simplificăm totul.
Cum ar fi dacă la ora de gramatică am învăța
că nu există antonime perfecte, ci doar parțiale?

și ce pierdem atunci când alegem să vedem lucrurile dihotomic.
Obișnuința ne face adesea să ne pierdem capacitatea de a chestiona.
Ce legitimează un anumit set de reguli
aplicat uniform unor largi categorii de oameni?
Structurile sociale
sunt cele mai consistente moduri în care este încurajată obișnuința.
Ele sunt simultan forme de stabilitate, de control
și de orbire,
iar cele mai multe dintre ele se bazează pe o gândire dialectică.
Care este limita dintre a simplifica un concept pentru a-l înțelege
și a-i distruge esența?

Despre cunoaștere, cum descoperim universul și valoarea artei

ANDREI SIMION

Întrebarea originară
și drumul întortocheat către ea,
arbori cu noduri,
hrăniți doar din cunoaștere.
Îți va arăta tot ceea ce nu știi destul
la nevoie.

Afară era întuneric. Cu toţii stăteam în jurul unei mese mari. Era liniște. Sunetele se lipeau între ele, devenind o gălăgie vagă în fundal, iar mai apoi, o liniște înecătoare. În aer, puteam vedea vorbele noastre. Încetișor, se transformau în aburi care pluteau, învârtindu-se în nesfârșite cerculețe dansatoare. Cuvintele lungi, întinse în paranteze infinite, se topeau într-o pulbere fină purtată de vânt în întunericul nopții. O mișcare abia perceptibilă. Prin cele două geamuri înalte, în acel întuneric, ceva ne privea. Știam că e acolo.

De săptămâni o ocoleam. Privindu-i doar anumite fețe. Evitându-i unghiurile ascuțite, nevrând să-i înfruntăm lungile gheare. Însă ea era răbdătoare. Răbdătoare și inevitabilă. Știa că până la urmă va trebui să o privim, să o cunoaștem sau măcar să o descoperim cât putem noi de bine. Din fiecare perspectivă, se vedea o altă piesă a puzzle-ului. Toate erau răsfirate, ascunse prin cele 11 dimensiuni ale ființei sale.

Pe Katia am descoperit-o ca pe un diamant ascuns în vârful unui deluleț de praf. Era o rază de speranță în ruina unei fabrici de ciocolată și conserve.

Pe atunci, creatura de abia se născuse. Nori de fum negru o înconjurau, dansând jucăuș în jurul ei. Deja descoperise că nu era limitată de vreun spațiu tridimensional. Fugea rapid prin direcții nevăzute, privindu-ne atent, înfometată.

În acea zi, fără să ne dăm seama, Katia a rupt o bucată din ea și i-a oferit-o. Iar din ceața neagră ce o învăluia, nenumărați colți au crescut și, cu o oarecare timiditate, ca un pui curios de pisică, au înghițit sacrificiul.

Noi însă, nu o puteam vedea decât cu colțul ochiului. Era mereu în jurul nostru, însă stătea ascunsă, doar din când în când apărând undeva la periferia vederii. Sau poate noi eram cei care o țineam acolo, nevrând să o privim.

Așa a crescut. Cu fiecare persoană, devenea din ce în ce mai mare. Stermin, Ioana, Iris, Emilia, Gorzo, Mîârza, Perjovschi, pe toți i-a privit înfometată și de la toți a primit câte ceva. Acum era mult mai mare și, deși ne-am făcut curajul să o privim, nimeni nu o mai putea vedea în întregime.

Lunile trecuseră. Un ceas ne număra fără oprire zilele rămase, iar ochi străini ne priveau din ce în ce mai atent, cu cât ne apropiam de final. Creatura încă ne aștepta răbdătoare, însă noi ne plimbam dezorientați în jurul ei, privind cum clipele se transformau în nisip ce curgea printre degetele noastre. Nu ne mai rămăsese mult timp.

Când îmi închideam ochii, o puteam vedea. Adesea mă roteam în jurul ei, dar indiferent cum o priveam, totul arăta la fel. Toate drumurile duceau în aceleași înfundături întunecate. Totuși, simțeam că sunt

aproape. Cu fiecare privire, călătoream din ce în ce mai adânc, până când, într-o noapte, i-am descoperit inima. Sau de fapt, doar o mică parte din ea. Îngropată adânc într-una dintre multele ei guri, ascunsă în spatele a nesfârșite seturi de dinți lungi, o bătaie o trădase.

M-am apropiat încet. Un vârtej neîncetat de praf sclipitor. Prin sutele de camere care îi pompau sângele, curgeau idei. Povești care înainte mi se păreau neînsemnate se ciocneau cu forțe incredibile, rearanjându-se și separându-se iar.

Un corp simplu, folosit ca unealtă pentru a transmite cele mai complicate emoții. O călătorie în inima junglei, plină de dansuri, bijuterii și păsări exotice. O poză furată, pusă pe toate pungile Luca. O investigație petrecută căutând prin cărți cu numere de telefon. O viață dublă, plină de zboruri între București și New York. Un sunet format din sute de mici fragmente, lucrând în armonie perfectă. Cărți poștale cu persoane încercuite și Casaă Poporului Parlamentului șterasă. Niște mici, gătiți în focul în care ardeau documentele secrete ale unei ambasade a României. Cu fiecare bătaie, toate aceste amintiri se învârteau nesfârșit, pompând sânge prin inima unei ființe neînțelese.

De atunci am început să le văd peste tot. Creaturi, libere, pluteau prin infinite dimensiuni, arătându-se doar din când în când oamenilor. În inima lor duceau mii de povești, secole de cunoaștere acumulate în straturi subțiri ca niște pietre sedimentare.

În muzee, ramele tablourilor erau înfipte adânc în carnea lor. Unele erau colosale, lungi, cu picioare scurte, se târau lent pe podelele camerelor. Altele mai tinere, rotunde, fugeau rapid, agil, schimbându-și mereu forma.

Le-am văzut apoi în articole științifice. Acolo, toate erau organizate. Valuri de probabilități și fractali infiniți se îmbinau perfect, ca într-o lucrare de-a lui Escher, formând structuri impunătoare. Observații despre univers, făcute acum sute de ani, creșteau în inimile lor ca niște cristale sclipitoare, mișcate din când în când de o minte mai luminată.

Oamenii, însă, treceau nepăsători pe lângă ele. Vedeau doar imagini plăcute ochiului sau ecuații scrise fără scop pe o foaie de hârtie. Și eu sunt la fel. Nu am putut să le cunosc cu adevărat pe niciuna, nici măcar pe a mea. De aceea îi dau drumul. Liberă să cutreiere universul nostru infinit-dimensional cu speranța că cineva, undeva acolo, în necunoscut, o va vedea și îi va înțelege și sufletul, nu doar suprafața haotică pe care, în aceste ultime zile rătăcitoare, am reușit să i-o dăm.

Acum, când o privesc îmi amintesc de un citat din filmul „Blade Runner”. În ploaie, pe acoperișurile acelei distopii, Roy, liderul grupului de androizi, își acceptă moartea, zicând: „All those moments will be lost in time, like tears in rain.”. Acesta este blestemul de care suferă și ele, căci, în final, și ele sunt, la fel ca și noi, muritoare.

Și ce blestem crunt, să știi că ai fost născută cu atâta suflet, doar ca să mori aproape complet nedescoperită, adesea văzută doar ca o suprafață superficială care să evoce poate doar, din când în când, câte o emoție vagă.

Umanitatea din spatele profesiilor

MATEI BUMBEȘ

Un spațiu de meditație
care ordonează interiorul și elimină
resturile.
Salturile curajoase peste zidurile
care acoperă
umanitatea din om
îți vor arăta unde este centrul
la nevoie.

Proiectul nostru a început prin a descoperi oameni prin prisma identității publice a acestora, oameni cu realizări, apreciați în diverse domenii pentru contribuțiile lor. Fiecare dintre ei a venit însoțit de un CV, de un nume cu greutate și de niște etichete luate de-a gata.

Actriță. Jurnalistă. Ornitolog. Socioloagă. Artist.

Am observat profesii nobile, relevante pentru societate, oameni care pot schimba lumea sau au făcut-o deja. Oameni care au scris istorie. Și continuă să o facă. Totuși, aceste etichete uneori nu sunt suficiente. Am vrut să privesc înăuntrul lor, să dezgrop în spatele ocupațiilor, să fiu arheologul arhivelor lor umane și să le descopăr întreaga lor poveste. Cred că acesta este lucrul cel mai special care a rămas cu mine în urma întâlnirilor din cadrul proiectului. Oricât de impresionante ar fi realizările personale, nimic nu e mai impresionant decât un om care îți permite să vezi cărămizile care au stat la fundația devenirii lui. În cele din urmă, nu m-am întâlnit cu profesiile lor, ci m-am întâlnit cu oamenii din spatele lor. Cred că acesta este lucrul pe care îl uităm cel mai des atunci când ne cunoaștem idolii sau persoanele care au avut o influență asupra noastră. În general, am fi tentați să-i privim de jos în sus, însă aici apare bariera care ne îndepărtează în a le descoperi esența. Îi admirăm de la distanță, avem o frică internalizată de a-i cunoaște pentru cine sunt cu adevărat, pentru a nu ne altera imaginea ideală pe care ne-am format-o despre ei. Iar aici intervine un subiect extrem de intrigant, care mi-a rămas imprimat în minte în urma întâlnirilor: mai au oamenii idoli? Involuntar, fiecare persoană, fie că vrea, fie că nu, are repere. Unii le numesc idoli, alții modele, mentori, inspirație sau pur și simplu oameni pe care îi admiră. Nu cred că „idolul” este o formă de aspirație exagerată, ci mai mult o raportare a sinelui la niște țeluri, idealuri. Pentru că standardele succesului nu sunt create de noi și nici impuse în totalitate de cei din jur. Societatea modelează ceea ce observăm, admirăm sau ceea ce tânjim să îndeplinim. Astfel, multe dintre scopurile noastre provin din recunoașterea pe care le-o aducem acestora, iar succesul este răspunsul dat de societate. Spre exemplu, unul dintre idealurile generației mele a fost “the American Dream”, anume premisa conform căreia fiecare cetățean are libertatea de a atinge un apogeu: ironia acestui aspect este faptul că tocmai acest apogeu este atins tot prin raportarea la societate, deci nu este în totalitate unul personal.

Fiecare idol are idolii săi. Fiecare om care a schimbat lumea a avut o motivație construită de societate. Și poate că aceasta este una

dintre cele mai interesante părți ale întâlnirilor cu invitații din „Profil Uman”. Fiecare dintre ei a avut oameni care l-au inspirat, care le-au servit drept repere. Și fiecare dintre ei a putut, la rândul lui, să-mi servească mie drept reper. Însă, cum putem admira un om dacă nu-i înțelegem drumul, gândurile, interiorul? Cum putem aprecia un rezultat, dacă nu simțim raționamentul și motivația care au stat în spatele lui? Astfel, mi-am reconfirmat un principiu foarte relevant pentru mine, anume acela cum că fiecare idol pe care mi-l aleg trebuie să fie uman. Nu doar o imagine a succesului, nu doar un șoricel pe o roată alergând pentru următoarea validare, ci o persoană care își păstrează curiozitatea, raționalitatea, convingerile, vulnerabilitatea, speranța. Profesia nu ar trebui să devină roata în jurul căreia aleargă șoricelul, ci un mecanism de amplificare a emoțiilor, a compasiunii și a trăirilor umane.

Întâlnirile din cadrul proiectului nostru m-au ajutat să privesc invitații dintr-o nouă perspectivă, adică de la om, la om. Sandu Stermin m-a fascinat în cea mai mare măsură. Însăși eticheta pe care și-a atribuit-o mi-a oferit răspunsuri mai multor întrebări. “Sunt biolog și explorator.” Iar valențele cuvântului explorator le-a dus la superlativ. Explorează lumea prin călătoriile sale. Se explorează pe sine prin toate experiențele la care se expune. Îi explorează pe ceilalți, întrebând și căutând. M-am regăsit în Sandu Stermin, pentru că și el caută profilul uman al oamenilor pe care îi cunoaște: vrea să-i descopere și să-i înțeleagă. Uneori, un cuvânt poate fi atât de încăpător, încât să cuprindă profunzime, personalitate și chiar o misiune. Atunci când ni s-a prezentat Katia Pascariu, prima ei replică a fost: “Bună, sunt Katia, sunt actriță și simt că asta spune destul de multe despre mine.” Și, într-un fel, chiar are dreptate. Actoria poate fi văzută drept mai mult decât o profesie, poate chiar și mai mult decât o vocație. Este o arhivă umană de experiențe culturale și sociale care au definit atât parcursul unei cariere, cât și devenirea personală a Katiei. În Emilia Șercan am remarcat setea de adevăr, nevoia pentru justiție și motivația să repare un domeniu care părea închis publicului, anume un lobby inaccesibil cetățenilor. Eticheta de jurnalist a venit cu atâtea calități și cu dorința puternică de a schimba lumea. Ioana Popescu și Iris Șerban au fost un duo dinamic, pe care le-a legat ceva asemănător, totuși atât de diferit. Ioana a scris istorie în domeniul ei de activitate, iar Iris acum începe să o scrie, amândouă având o contribuție considerabilă pentru comunitate și pentru disciplina sociologiei. Artiștii Dumitru Gorzo, Dan Perjovschi și Cosmin Mîrza ne-au arătat ce se află în capul unui artist, în spatele viziunii artistice, în spatele talentului: ce gândește, ce simte un om care își dedică viața artei, fie că este vorba de creații plastice, conceptuale sau sonore. Ca artist, îți

asumi o nouă perspectivă asupra vieții, reflectând pulsul comunității, nevoile publicului și prin a produce artă care poate provoca mișcări sociale. A pătrunde în intimitatea unui artist fizic (în atelierele de lucru), dar și metaforic (prin a înțelege mecanismele mentale, creative, dar și culisele profesiei lor) nu te apropie doar de persoană, ci și de opere și de artă în general.

Identitatea unei persoane este, într-o anumită măsură, un construct pe care cei din jur îl așază peste om pentru a-l putea distinge de ceilalți. Fiecare persoană poartă un nume, are o vârstă, o profesie sau o serie de calificări în jurul cărora își construiește realitatea. Ne definim prin denumiri pe care le adunăm de-a lungul vieții pentru a contura identitatea, un palimpsest al etichetelor care ne oferă validare. Așezăm constant noi straturi peste identitatea noastră, de la elev la student, mai apoi la angajat. Uneori aceste cuvinte sunt necesare. Societatea are nevoie de categorii, pentru a se putea forma un “ecosistem” funcțional.

O profesie ne spune ce rol are un om pentru comunitate, un nume ne ajută să-l identificăm în mulțime, iar vârsta poate indica maturitatea sau durata de experiență. Și totuși, cu toate aceste definiții pe care le purtăm după noi o viață întreagă, cuvintele nu reușesc să ne răspundă la întrebarea cine suntem.

Ușor-ușor, le-am construit invitaților profilul uman. Mai mult decât ce au făcut, pe mine m-a interesat ce au simțit, ce temeri au avut, ce oameni au contat pentru ei și ce pierderi au suferit. Și cel mai valoros aspect este faptul că nu am găsit răspunsuri perfecte, ci am găsit umanitatea lor. E un subiect tare important pentru mine, mai ales în acest moment al vieții mele. Știu ce pasiuni am, ce vreau să fac în viitor, pentru ce aș lupta și cine sunt oamenii care m-au format de-a lungul timpului. Totuși, nu știu cum se va materializa viitorul meu, deci mi-e frică. Însă această frică mi se pare una dintre cele mai umane trăiri pe care le traversez. Indiferent de ce-mi rezervă viitorul, știu că trebuie să rămân om, să nu renunț la ceea ce îmi aduce fericire și să cred în continuare în cauzele în care cred. Trebuie să mă folosesc de tehnologia din jurul meu fără să ajung să semăn cu ea, să nu fiu artificial. În cele din urmă, cred că aceasta este provocarea viitorului meu și un motiv pentru care „Profil Uman” este un proiect care a avut un impact atât de puternic asupra mea: să nu uit că un om este mult mai mult decât etichetele pe care le poartă și imaginea pe care o afișează lumii.

De ce creez?

ILINCA GAMARȚ

Un confesional
în care primești în loc de iertare
viața așa cum e ea, râsul
și profunzime în gânduri.
Oamenii-căpșună se vor desprinde
de pe hârtie și te vor smulge din letargie,
iar arta te va iubi
la nevoie.

Nu prea știu să scriu un prolog, așa că o să-mi permit să-l încep cu o întrebare puțin tâmpită, care o să necesite un răspuns puțin cam lung.

De ce creez?

Creez pentru că vreau ca arta mea să fie o creatură vie și vibrantă, arta mea să fie organismul identic cu cele mai vagi dar adevărate simțiri din străfundurile mele, să fie vietatea născută din toate luminile ființei mele și vreau să o iubesc și să o îngrijesc ca pe o fiică.

Mai vreau ca arta mea să fie o victorie creativă profundă pentru ca procesul creației să nu se mai limiteze vreodată la vreo opinie sau la vreun indicator exterior al societății, ea să depindă complet de satisfacția mea, orice alt standard exterior impus să nu o poată atinge. Vreau să devin și să nu devin și să devin încă o dată și vreau să învăț și să uit doar ca să pot învăța din nou. Vreau să-mi permit să mă joc, și să explorez, și să încerc, și să evoluez (încet și repede și la toate vitezele), și să greșesc de atâtea ori și de la fel de multe ori să simt cum succesul mi se scurge din vârfurile degetelor pe foaie pentru că procesul devine joaca mea personală, o plăcere, cel mai dulce desert. Și voi fi pregătită când viața o să mă pocnească în față, sunt pregătită să simt din plin eșecul și durerea, și când vânătaia o să iasă la suprafață, eu îi voi primi culorile cu brațele deschise și fiecare nuanță își va începe o nouă viață pe hârtie. Creez pentru că, dacă nu o fac, simt în mine o implozie dureroasă și sufocantă. Cred că trebuie să-ți placă ceea ce faci și să faci ceea ce îți place.

Am vorbit mult despre artă, dar asta pentru că eu asta vreau să fac și pentru că asta cunosc cel mai bine, nu-mi place să vorbesc fără să știu. Dar tot ce am zis mai sus se poate referi direct la orice altă ocupație. Cred că orice tip de profesie poate să aibă rădăcini profunde în creație, pentru că de fapt tot ajungi să creezi ceva, indiferent de aria de expertiză: o conexiune, un sentiment, un lucru material sau un lucru imaterial. Iar sursa creației este mereu cuibărită undeva între pliurile sufletului tău. Iar, cum a zis Rilke, creația se va naște dintr-o nevoie interioară absolută. Cred că atunci când această nevoie se va face simțită, ea se va manifesta ca o mică explozie. Adevărata întrebare nu este dacă creezi sau nu, ci dacă creezi ceea ce te mulțumește pe tine în final. De aceea, consider atât de important să faci ce-ți place să faci, ca să poți să torni ce se naște din această nevoie supremă în ceva de o consistență mai puternică și mai personală. Cea mai importantă parte este să poți să storci plăcere

din proces și din produsul final, ar trebui să poți deveni adeptul admirației tale. Este cel mai satisfăcător și cel mai bine pentru suflet să faci ce vrei să faci chiar dacă altora li se pare că nu-ți iese, pentru că nu greșeala sau eșecul sunt cazul cel mai rău posibil, ci un potențial pierdut. Mai bine să dai greș de un infinit de ori, decât să nu încerci deloc. Greșeala în sine este un pas uriaș spre succes, ea te ajută să-ți clarifici drumul și pașii, să înțelegi mai bine ce trebuie să faci și ce nu, pentru ca la final să te simți mulțumit.

Vai, acest prolog începe să sune ca ceva ce ai vedea pe Facebook cu #inspirational în dreptul său. Cred că ce era de exprimat a fost exprimat în limitele talentelor mele literare destul de precare, dar mai cred și că ce era de exprimat a fost exprimat exact așa cum trebuia să fie.

Tot ce vreau să spun este de fapt că este necesar să-ți iubești creația și este necesar să iubești procesul creației, dacă îți iubești arta, și ea te va iubi înapoi.

DUPĂ CÂTEVA ZILE DE AGITAȚIE OARBĂ M-A IZBIT REALITATEA CĂ MI-AM PIERDUT LOCUL DE MUNCĂ.

NICI NU CREDEAM ERA JOBUL ÎN SINE CARE M-A AMĂRÂT AȘA TARE CI FAPTUL CĂ NICI TREABA ASTA NU AM PUTUT SĂ O PĂSTREZ. DATUL ÎN BARĂ ERA O ADEVĂRATĂ ARTĂ, IAR EU ERAM O ADEVĂRATĂ MAESTRĂ.

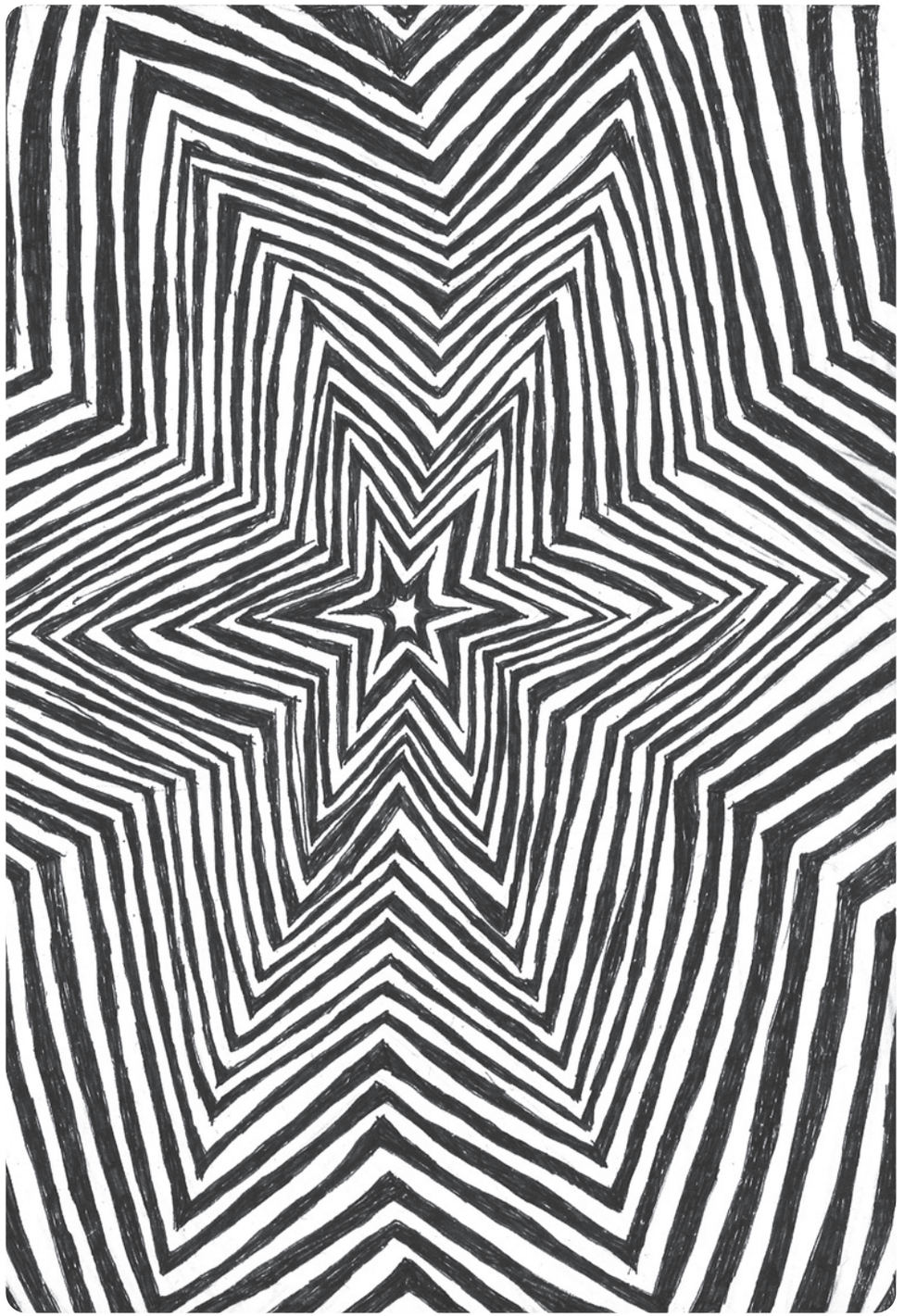

NU ERAM BUNĂ CU RACHETELE DE TENIS, NICI CU PUNCTUALITATEA, NICI CU CONCENTRAREA, NICI CU PERSEVERENTA, NICI LA DESEN NU ERAM BUNĂ, DOAR URÂTUL SE AȘTERNEA PE HÂRTIE.

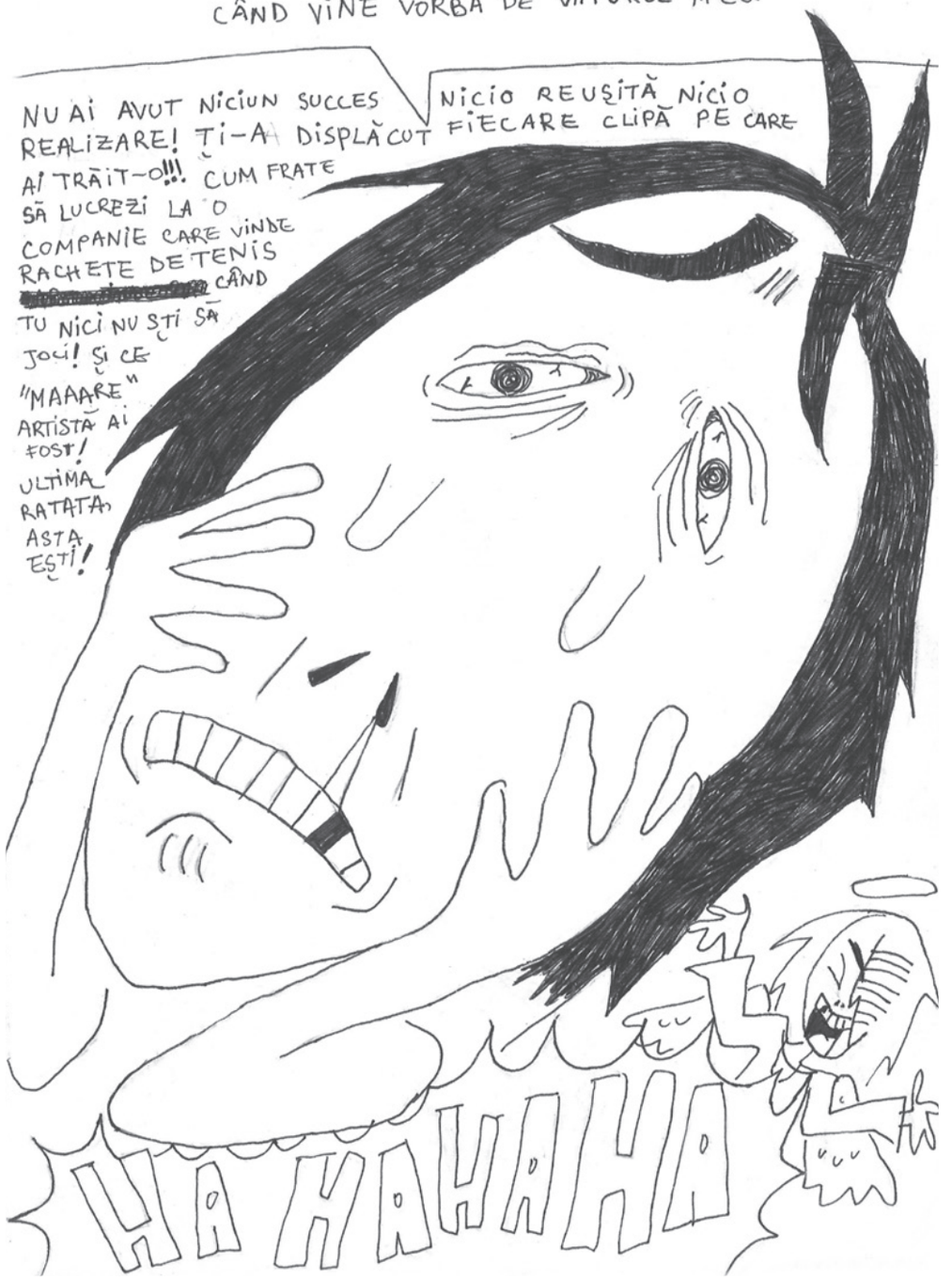
DUPĂ CE MI-AM PETRECUT PRIMA MARȚI DIN ULTIMELE PATRU LUNI LIBERĂ, AM DECIS SĂ MĂ ÎMPUȘC.

BANG!

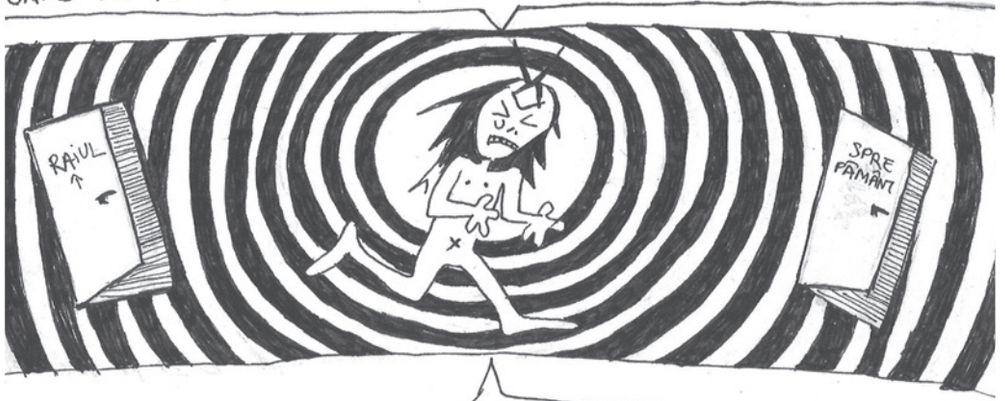

POP
FRATE ZI-MI ȘI MIE UNDE SUNT
EȘTI MORT!
ȘI ASTA-I LUMEA DE APOI!
BĂ SĂ ȘTII SO RA MEA CĂ-MI DISPLAC ENORM
AHA...
NU PUTEAI SĂ FII REVI ȘI TU PUȚIN ȘI S-O LAȘI PE ALTĂ MAȚĂ? ȘTII CĂ ACUM TRE SĂ STAU DUPĂ PROGRAM SĂ REZOLV CU TOATE ACTELE DOAR PENTRU CĂ TE-A LOVIT PE TINE TRISTEȚEA
HAI CĂ TE IERT TOTUȘI CĂ TE VĂD AȘA ȚI PARE RĂU
BINE DA HAI SĂ NE APUCĂM DE TREABĂ, SĂ VEDEM CARE A FOST FAZA CU VIAȚA TA DE AI AJUNS AICI AȘA DEVREME
ȘTIU MĂ ȘTIU NU MAI PUNE SARE PE RANĂ
MAMĂ FRATE DA-CE VIAȚĂ DE CÂINE AI TRĂIT
ȚI-AI URÂT JOBUL, AI TRAIT DIN OBLIGAȚIE, MAI PE SCURT ȚI-AI ȚROSIT VIAȚA DE LA ÎNCEPUT LA FINAL!!!

CRED CĂ TREBUIE SĂ DEVIN MAI AGRESIVĂ CÂND VINE VORBA DE VIITORUL MEU.

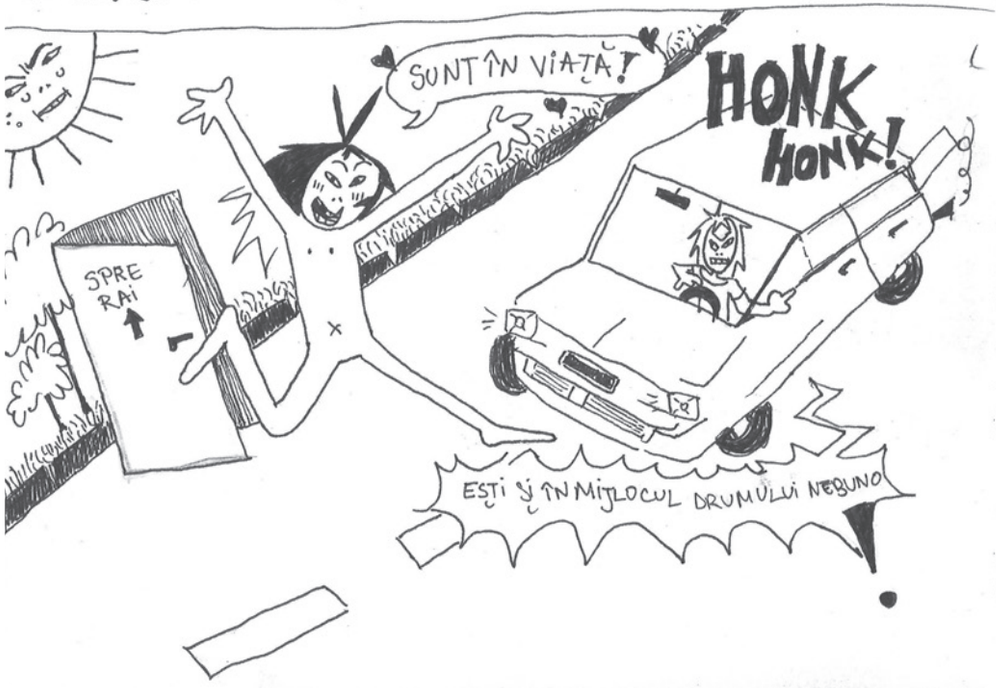

NU MĂ TEM DE MUNCĂ ȘI NICI DE DISCIPLINĂ! NU MĂ TEM DE ESEC ȘI NICI DE SUCCES! NU MĂ TEM DE LINIȘTE ȘI NICI DE GĂLĂGIE, NU MĂ TEM DE PLĂCERE, DURERE ȘI ALTE SIMȚIRI! NU MĂ TEM DE DIMENSIUNEA GROTEASCĂ A DORINȚEI MELE ȘI NU MĂ VOI TEME CÂND VA VENI MOMENTUL SĂ MUȘC DIN ROADELE EI!!!

VREAU SĂ FAC CHESTII DIN NOU! VREAU SĂ CREEZ! CHIAR VREAU SĂ CREEZ! VREAU SĂ FAC CE AM VRUT MEREU SĂ FAC ȘI VREAU SĂ-MI PLACĂ! SĂ-MI PLACĂ! SĂ- MI PLACĂ! SĂ-MI PLACĂ!

TOATE ASTEA S-AU ÎNTÂMPLAT DE MULT DAR NU AM TRECUT ÎNCĂ PESTE FAPTUL CĂ A TREBUIT SĂ MOR ȘI SĂ MĂ ÎNTORC LA VIAȚĂ DOAR CA SĂ REALIZEZ CĂ VIITORUL MEU E ÎN MÂINILE MELE.

CRED CĂ AM ÎNȚELES CĂ DE FAPT OAMENII O SĂ MĂ JUDECE INDIFERENT DE CE FAC. NU CONTEAZĂ DACĂ EI MĂ CRED BUNĂ SAU NU, CONTEAZĂ SĂ-MI PLACĂ MIE PROCESUL, REZULTATUL FINAL ȘI TOT CE VINE ÎNAINTE ÎNTRE ȘI DUPĂ.

DECI MORALA POVEȘTII E CĂ...

BĂ ERA SĂ-MI PIERD JOBUL DAR CHIAR SUNT O PERSOANĂ BUNĂ ȘI IERTĂTOARE PLUS CĂ NA FATA E TALENTATĂ, AȘA, O LEACĂ, TREBUIA S-O SCUZ!

TOTUL E POSIBIL ȘI CINE SUNT EU ESTE LIMITAT DE CINE CRED EU CĂ SUNT!!!

ȘI ASTA SE APLICĂ ȘI LA VOI!

Din profil

SMARANDA IORDAN

Un filtru
prin care te văd ceilalți
în moduri care nu dor.
Un efort pe care îl faci și tu
pentru celălalt
înseamnă, de fapt, să fii om.
Te poate ajuta să te întorci către tine
la nevoie.

Tu la ce te gândești când auzi cuvântul "profil"? Te gândești poate la diverse specializări care vin după liceu? Sau la cum arăți atunci când te vede cineva din profil? Sau poate la profilul neted al unui cub dintr-o problemă de mate?

Atunci când aud cuvântul "profil", eu mă gândesc la o linie trasată cu cel mai accentuat marker între profilul real și cel uman, cât să facă foarte clară diferența dintre cele două. În sistemul de educație actual, din punctul meu de vedere, ele nu mai ajung să se completeze unul pe celălalt, ci să se excludă.

Problema este că, indiferent ce faci, nu există cale de mijloc. Sigur, unele profiluri pot părea mai echilibrate, dar, în final, tot cad într-una dintre cele două mari categorii: real sau uman. Ideea în sine este una bună: ca multe alte lucruri care ne înconjoară, are potențial. Totuși, implementarea ei lasă puțin de dorit. Puțin mai mult. În starea ei actuală, nu face decât să forțeze o decizie care va influența incredibil de mult viitorul unui copil, la o vârstă mult prea mică. În funcție de profil, dai un anumit BAC, și, în funcție de BAC, poți intra sau nu la o anumită facultate. Ajungem să ne calculăm șansele, viitoare note, mediile de încheiere în funcție de profilul la care ajungem și, în final, ajungem să ne tratăm viitorul ca pe o ecuație matematică prea complicată chiar și pentru proful de la meditații. O împărțire, un mod de a te specializa în diverse materii, este necesară și, în final, este o idee bună, dar poate așa cum este prezentată acum. Sau nu înțeleg eu viziunea momentan. Poate totuși, persoanele care și-au luat din timpul lor ca să vorbească despre asta privesc problema asta cu alți ochi. Cine știe?!

Personaje:

ILINCA G.
ILINCA C.
HOREST
SIMON
MARIA
TUDOR
GRIGORE
VICTOR
VLAD JIPA - PROF
RADU - PROF
DOAMNA PLOHI - PROF
GOGU - PROF

ILINCA G., HOREST, VICTOR, GRIGORE, TUDOR, MARIA, SIMON

Personajele stau la o masă într-o cafenea. Spațiul are o lumină caldă, dar destul de slabă. Arată ca orice cafenea de "specialitate" din București, cu mese simple negre și niște scaune cât se poate de inconfortabile. Doar două persoane și-au comandat cafea, dar paharele trec pe la fiecare persoană în parte pe parcursul discuției.

ILINCA G: Okay deci…
HOREST: Fără deci.
TUDOR (în același timp cu Horest): Fără deci.
ILINCA G (uitându-se urât la ei): Okay, deci, scriu un articol legat de profilurile de la liceu și nu mai știu care unde e.
HOREST: Adică, pe scurt, ai uitat unde suntem toți.
ILINCA G: Ceva de genu'.
SIMON: Eu sunt la științele naturii.
VICTOR: Sunt la un profil văzut ca fiind unul dintre cele mai lejere, deși nu este complet adevărat. Ia ghici care?
ILINCA G (zâmbind): Mate-info, nu? (pauză, ceilalți se uită confuzi la ea) Glumesc. Știu că se referă la filo.
MARIA: Eu sunt la științele naturii. În opinia mea, este cel mai echilibrat profil, având câte puțin din toate.
Grigore intră pe ușă și se așază la masă cu ceilalți. Nimeni nu are vreo reacție; se comportă de parcă ar fi fost acolo de la început.
GRIGORE: Științe sociale. Probabil când eram complexat de faptul că nu eram la real, aș fi adăugat alte detalii, dar acum mi se par niște cuvinte mulțumitoare.
TUDOR: Off…
ILINCA: Ce e?
TUDOR: Nimic, eu sunt mate-info. Eram la filo da' m-am transferat.
HOREST: (pe un ton surprins) A da? Și eu la fel. E mult mai bine la mate-info.
TUDOR: Sigur.
ILINCA G: De ce ai merge la real, totuși?
HOREST: Nu e logic?
ILINCA G: Nu?
MARIA: Uite, eu am ales profilul real pentru că aveam o părere proastă despre cei de la uman, pe scurt, știam că nu se prea face carte, iar lipsa matematicii m-ar fi făcut să nu mai pot să gândesc la fel de logic și clar. Mereu am fost înclinată spre materiile umaniste și mi-au plăcut mult mai mult, fiind un copil care a urât întotdeauna matematica, fizica etc. Dar mi-am dat seama că mă ajută extrem de mult în viața de zi cu zi și îmi pun creierul la încercare, lucru pe care nu l-ar fi făcut cele foarte multe ore de toceală de la uman.

HOREST: Eu îmi doresc să devin inginer. Inițial, am ajuns la uman pentru că am luat o notă mică la Evaluarea Națională și am zis că e mai bine să merg la un liceu bun la uman decât la unul mai slab la real. De asemenea, am decis că e mai ușor să mă transfer decât să dau admiterea la universitate cu cunoștințele de la uman. (Se uita spre Ilinca) Tu de ce ai ales uman?
ILINCA G: Am ales profilul uman pentru că nu există nimic pentru mine la real în structura sa actuală. Sunt proastă la mate, sunt o proastă asumată aici și sunt bună la română, și aici asumată. Nu m-am gândit niciodată că aș alege un alt profil, pentru că știu ce vreau să fac. Poate nu pe de-a întregul, dar știu că ce vreau să fac nu are nimic de-a face cu realul. Știu lume care a mers la real pentru oportunități, dar eu nu vreau oportunități dacă vin de la real. (Încruntându-se) Yuck, nu, mulțumesc! Okay, asta sună disprețuitor. Nu am nimic cu profilul de real; consider că este incredibil de important și el, dar nu am reușit eu să cresc să-mi placă. Dar dacă altuia îi place, bă, bravo lui! Într-un fel, mereu m-am identificat cu profilul uman; am încredere totală în obsesiile, dorințele și instinctul meu și cred sincer că o duc foarte bine aici! (Își scoate caietul din geantă și începe să deseneze.)
GRIGORE: Eu am ajuns la uman din greșeală! Pusesem toate opțiunile Coșbucului, iar științele sociale erau pe locul 3. Îmi doream foarte tare să ajung la mate-info, chiar dacă inițial declarasem că vreau la uman. Mă rog, a fost o diferență de câteva sutimi. Am ajuns la socio. Am crezut că viața mi-a fost condamnată la insucces etern. N-a ajutat nici să citesc o vară întreagă din scoarță în scoarță toate forumurile arhaice și contemporane de pe netul românesc, Reddit, TPU, Wattpad (!!!), în care se discutau transferuri și disperarea celor de la filologie să ajungă la real. Clasa a 9-a mi-a dovedit, totuși, că adevăratele mele talente erau rezervate științelor sociale. Retrospectiv, totul sună foarte simplu, dar când vă găsiți în situația în care nu credeți că sunteți la profilul corect, disperarea e uneori zdrobitoare. Sau am fost eu prea dramatic.
VICTOR: Am ales profilul din simplul fapt că așa am fost repartizat. Eu voiam original să ajung la mate-info, dar nu am avut media și am văzut intrarea la un liceu bun ca fiind mai importantă decât intrarea la un profil anume.

Intră și Ilinca C. Se așază la masă, lângă cealaltă Ilinca. Se uită pentru câteva secunde în caietul ei de desen cu interes, după care începe să vorbească.

ILINCA C: Am ales real, științele naturii, pentru că, deși iubesc româna, istoria, geografia, franceza, nu vreau să las profilul să mă definească. (Accentuând fiecare "pentru" de la începutul propozițiilor) Pentru că mă pricep și la matematică și nu voiam să renunț la chimie.

Pentru că nu știu ce vreau să fac în viitor și dacă voi avea sau nu nevoie de matematică la bac. Pentru că, dacă mi se zice că există un drum greu și unul mai ușor, ambiția mea îl va alege mereu pe cel greu, chiar dacă eu nu m-aș fi dus la uman pentru că ar fi fost mai ușor.

SIMON: Stai. Ai zis ceva la început legat de faptul că nu vrei ca profilul să te definească, nu? Dar cum ar putea să te definească? Nu mi se pare că profilul ales te poate defini așa mult, cu excepția unor profesori care etichetează elevii astfel. Sincer, nu mi se pare că la nivel de interacțiune umană sau la nivel personal a dus la vreo diferență, în cazul meu.

GRIGORE: Pentru mine a fost fix invers. A ajuns să mă definească destul de mult, considerând că toate activitățile mele extracurriculare au fost legate de științele sociale și că voi fi student la Drept în octombrie. E frumos să fii umanist.

MARIA: Exact. Nu pot spune că sunt din științele naturii; eu sunt științele naturii. Nu m-aș vedea în alt loc în momentul ăsta.

Ilinca își rupe foaia din caiet pe care desena și se ridică. Se apropie de masa de lângă ei și lasă foaia în mijloc.

ILINCA G: Uhh, v-am desenat mai devreme. Sper să vă placă și să ne scuzați dacă vorbim puțin cam tare. (le zâmbește)

VLAD: (zâmbind la rândul lui): E okay, stați liniștiți. (Ia desenul în mână și îl analizează până se întoarce Ilinca G. la locul ei).

Se stinge lumina de la masa copiilor și rămâne aprinsă doar la cea a profesorilor.

VLAD: Apropo de ce vorbeau copiii, care e treaba cu modul în care un profil poate defini pe cineva?

DOAMNA PLOHI: Alegerea ar trebui făcută în funcție de ceea ce știe să facă mai bine, de ceea ce îl pasionează sau de ceea ce-și dorește să devină. Deci, profilul ar putea să-l definească într-o anumită măsură. Din păcate, însă, mulți elevi nu aleg în funcție de aceste criterii, ci de alte motive, precum proiecțiile despre piața muncii sau dorințele părinților, astfel încât profilul ales nu ajunge să reflecte cu adevărat elevul.

GOGU: Tu? (uitându-se spre Vlad)

VLAD: Eu? Mi s-a spus încă din gimnaziu să NU mă duc la filologie, că „pot mai mult". Am absolvit liceul după patru ani la profil uman, specializarea filologie bilingv engleză și, ținând cont că după aceea am dat la Litere și m-am făcut prof de română, aș zice că mi-am ales foarte bine filologia. Și da, munca mea, lingvistica în special, a ajuns să mă definească măcar în parte. Dar nu e așa pentru toată lumea și eu cred că ăsta-i un lucru bun. Suntem mult mai mult decât liceul pe care l-am absolvit. Iar liceul în sine e mult mai mult decât un profil.

Se lasă puțin timp tăcerea; cei trei rămân nemișcați.

VLAD: Tu?

GOGU: Eu? Consider că nu mă definește profilul pe care l-am urmat, ci întâlnirile cu oamenii pe care le-am avut. Desigur, faptul că la profilul real am avut un profesor de matematică deosebit m-a influențat decisiv în alegerea profesiei actuale. Preocupările mele nu s-au înscris strict în profilul urmat: mi-au plăcut mereu umanioarele și am citit ce mi-am dorit.

RADU: Eu?

AMÂNDOI: Tu?

RADU: Pe mine nu mă întrebați?

AMÂNDOI: Ne mai gândim. Poți să răspunzi până ne hotărâm.

RADU: (se încruntă puțin, dar răspunde destul de repede) Deși am urmat profilul de științele naturii, pot spune că a fost necesar, dar nu suficient în formarea carierei mele. Mă refer, mai exact, la urmarea unui profil real, care să nu înfrâneze cantitatea și calitatea în care matematica este predată. Restul de curriculum este ce de fapt definește ansamblul de științe ale naturii! Nu sociale! (aici accentuează cuvintele "nu sociale") O pot încadra în sfera culturii generale, dar și ca o minimă îmbinare cu domeniul meu actual. Simt, uitându-mă în urmă, că în mod firesc modulul mate-info ar fi fost mai bun pentru mine, dar în momentul repartizării la liceu au intrat și alți factori.

VLAD: Am înțeles.

Se sting din nou luminile și se aprind către masa copiilor care erau în exact aceeași poziție în care erau mai devreme.

ILINCA C: (oftând destul de tare și punându-și capul în mâini) E atât de naspa să faci opțiunile pentru liceu.

ILINCA G: Știm cu toții asta. Dar de ce ți se pare așa rău totuși?

ILINCA C: Modul în care sunt structurate și percepute profilurile acum. Nu doar că nu există tărâm de mijloc, ci dacă ești un copil căruia îi plac atât preocupări umaniste, cât și reale, ești forțat să alegi. Iar cum umanul este privit ca fiind mai prejos, alegerea îți este impusă. De profesori, de părinți. Cred că cel mai bine ar fi să poți să-ți alegi materiile. Să ai un număr minim de alegeri, atât de la real, cât și de la uman, dar nu și unul maxim. Dacă ar fi copii care ar vrea în continuare să scape de matematică, pentru că mulți se duc la uman cu o astfel de motivație, în loc de o plăcere pentru română, istorie, limbi străine etc., ar trebui să poată. Dar invers nu. (începe să aibă un ton puțin nervos) Nu înțeleg cum umanul a ajuns să fie sub real, atunci când majoritatea materiilor de acolo construiesc cultura generală a unui om. Nu poți fi o persoană completă doar cu real.

VICTOR: (încuviințând) Nici eu nu sunt de acord. Nu sunt de acord cu felul în care împărțirea pe profiluri a fost implementată. Tot ce face este să oprească elevii din a-și alege propriile pasiuni. Poate unii elevi văd acest program ca fiind ajutător deoarece te ajută în a te fixa pe o linie anume, din punctul meu de vedere, tot ce face este să te blocheze din a lua parte la ceea ce doreai tu să faci mai târziu în viață. **De câte ori am auzit faptul că un elev la științe sociale voia să dea la medicină, dar, nefiind posibil să alegi să faci biologie și chimie, avea nevoie de meditații, ceea ce costa destul de mult. Felul în care profilurile au fost făcute este outdated.**

GRIGORE: Împărțirea pe profiluri este, în final, împărțirea celor care fac matematică și celor care nu fac matematică. Am viziuni mult mai boeme vizavi de cum ar trebui să funcționeze liceul românesc, dar am să lucrez acum în paradigma profilului. Propunerea mea este să renunțăm să catalogăm realul ca „greu" pentru că face matematică și umanul ca „ușor" pentru că se predă orice altceva. Profesorii și elevii umaniști ar trebui să își însușească profilul și să participe la o accelerare generală. Extrem de multă istorie, filozofie, limbă străină, logică, literatură, chiar și latină. Ar trebui să avem spiritul stahanovist de la real.

Tudor se ridică în picioare și începe să se plimbe fără o direcție prin cafenea timp de două-trei minute.

SIMON: Uite, eu cred că e puțin diferit. Cred că împărțirea pe profiluri a fost implementată destul de bine în primul an de liceu, când diferențele în materie nu sunt așa mari; astfel, dacă realizezi că ai o înclinație către materii care în clasele următoare dispar, ai șansa de a te transfera la alt profil.

HOREST: Cam are dreptate. Cred că o Evaluare Națională care decide repartiția elevilor la nivel național este o idee foarte bună, care poate aduce împreună elevi similari, cel puțin academic vorbind. Împărțirea pe profiluri, deși este necesară deoarece este implementată peste tot, mi se pare imposibil de realizat corect. Secțiile de real vor fi mereu mai competitive datorită oportunităților de muncă oferite. Și mai trebuie luat în calcul faptul că și ăsta este unul dintre motivele pentru care părinții își obligă copiii să dea la real.

ILINCA G: Da, bă, ai dreptate (ia o gură din cafeaua care între timp a ajuns la ea). Focusarea pe o singură arie de materii duce la rigidizarea intelectului, îi face pe elevi ignoranți în fața subiectelor care nu au de-a face cu profilul lor, le limitează cunoștințele. Umanul și realul ar trebui să se completeze și să ajute împreună la formarea elevului, astfel încât acesta să poată profita de o gândire critică dezvoltată și să se poată uita din mai multe unghiuri la o anumită problemă.

Nu cred că împărțirea pe profiluri este bine făcută, pentru că este structurată în așa fel încât mintea elevului să-și piardă din flexibilitate; este efectiv un mecanism construit pentru pierdere.

Mintea este un organism care trebuie lucrat pe de-a întregul, iar separarea actuală pe profiluri nu permite acest lucru.

Se mută conversația la cealaltă masă, unde se continuă cea începută de copii.

GOGU: În primul rând, vârsta la care un tânăr trebuie să opteze pentru un profil este prea mică. Ar fi de dorit ca specializarea să nu fie făcută atât de timpuriu și să existe mai mulți ani în care fiecare elev să aibă posibilitatea descoperirii intereselor și înclinațiilor proprii, pe care să le urmeze mai apoi, cu mai multă conștiență.

Mi-ar plăcea să existe o mai mare flexibilitate în alegerea orelor de către elevi, în funcție de interese. Să fie posibile "combinații" actualmente greu de realizat, cum ar fi matematică cu filosofie (ultima frază o spune zâmbind).

DOAMNA PLOHI: Cred că, teoretic, împărțirea pe profiluri este necesară și are sens, atâta timp cât alegerea profilului se face în funcție de factorii potriviți: aptitudinile, interesele, motivația și orientarea elevului, nu de presiuni exterioare, de așteptările părinților sau de proiecții legate de piața muncii. Aș îmbunătăți însă actualul sistem prin alocarea unui număr mai mare de ore disciplinelor de specializare, în loc ca orele din trunchiul comun să rămână predominante. De exemplu, a avea doar două ore de informatică pe săptămână la profilul matematică-informatică nu mi se pare nici normal, nici eficient. Dacă elevul a ales un anumit profil pentru a se orienta spre un domeniu, acel domeniu ar trebui să ocupe un loc mult mai important în programă.

VLAD: Cu siguranță e bine că există o împărțire pe specializări și cred că e, în linii mari, o formă bună. Dacă e ceva ce merită îmbunătățit, nu e forma, ci conținutul: adică planurile-cadru, că tot s-au schimbat recent. Cred că forma inițială a planurilor-cadru propusă de Ministerul Educației a întâmpinat o rezistență previzibilă, dar (parțial) nejustificată. E bine că avem licee în care se vor pilota acele planuri-cadru, așa cum se pilotează și alte lucruri, dar e păcat că ele nu prea ajung să le fie accesibile tuturor. În rest, bacalaureatul e cel care orientează învățarea la materiile de examen, iar diferențele dintre profiluri sunt dictate deseori de ceea ce impune examenul. Ca și mai toată experiența de învățare din școala românească.

Se lasă liniștea și ne mutăm din nou către cealaltă masă.

VICTOR: Și totuși, uită-te cum ne tratează profesorii în funcție de profilul nostru. Știți la ce mă refer, nu?
TUDOR: (pe un ton destul de sec) Majoritatea profesorilor tratează diferit pe toată lumea în funcție de profil. Dacă ești la filo, atunci ești aproape "inferior" sau "ai fugit de muncă", iar la mate info ești un „tocilar care vrea doar să facă mate". Ești judecat de profesori, indiferent unde ajungi.
MARIA: Chiar există o diferență în modul în care profesorii tratează copiii în funcție de profil. Dar depinde foarte mult și de materia pe care o predă profesorul respectiv. De exemplu, mi s-a întâmplat de nenumărate ori, fiind la științe ale naturii, să vină un profesor de matematică și să ne facă inapți față de cei de la mate-info sau un profesor de română care să spună că nu suntem nici jumătate din ceea ce sunt cei de la filo. Există și o prejudecată că cei de la profilurile umaniste ar fi mai slabi decât cei de la real și, sincer, înclin să cred acest lucru, deoarece știm cu toții exemple chiar din propriul liceu, unde orele celor de la profilul uman sunt neglijate, iar elevii sunt dezinteresați de cele mai multe ori și stau mai mult pe la cafea decât pe la școală. (ultima parte o spune zâmbind)
GRIGORE: Mi se pare că asta depinde și de liceu destul de mult. Eu am avut norocul ca profesorii, indiferent de materie, să aibă față de copiii de la sociale ori o admirație profundă, ori cel puțin respect. Îmi imaginam și eu la începutul clasei a IX-a că urma să fim persecutați de profesorii de materii de „real" dintr-o pretinsă inferioritate față de colegii noștri de la mate-info sau științe ale naturii, dar, din fericire, am fost scutit de orice chestii de genul. Uneori se mai și exagera, iar profesorul se lansa în osanale cu privire la cât de inteligent plasat este profilul nostru la marginea dintre real și uman. Era destul de amuzant să ni se povestească asta.
ILINCA G: Da, dar totuși dacă ești la uman, la filologie în cazul meu, ești tratat ca prostu' satului. Există între profesori, dar nu numai, această convingere că materiile reale sunt mai grele, deci mai importante, mai bune și clar superioare materiilor de uman: artelor, limbii, istoriei etc. (de aici încolo devine din ce în ce mai supărată, dar nu ajunge să se vadă atât de mult). Așadar, în ochii lor, cei de la uman au ajuns unde au ajuns că nu îi duce capul la materiile acestea complicate și respectabile și bune, și deci, mai pe scurt, după ei, studiile care se concentrează pe comportamentul uman, societatea în care trăim și cultura noastră sunt niște fleacuri neimportante, adică pentru proști. Și, sincer, această concepție nu poate fi justificată în niciun fel, mod sau chip nu este adevărată și nimeni nu are de câștigat din ea. Aceste materii umaniste atât de importante ajung să fie tratate în bătaie de joc. **Lumea ajunge să se prostească, nu putem să mai evoluăm cum trebuie și ajungem să fim pe locul 1 în Uniunea**

Europeană la analfabetism funcțional pentru că, desigur, să înveți limba română te face prost. Așa că nu, nu cred că modul în care profesorii ne judecă în funcție de profil este justificat deloc și pur și simplu duce la deteriorarea intelectuală a populației.

Se stinge lumina din nou și se aprinde la masa profesorilor. Se lasă o tăcere stânjenitoare pentru un minut, două, timp în care fiecare încearcă pe rând să zică ceva, dar renunță repede la idee.

VLAD: (puțin stânjenit) Interesantă conversație, cea de lângă noi.
RADU: Bine, dar întrebarea se poate pune și reciproc. Cum tratează copiii anumiți profesori în funcție de profil? Iar răspunsul este același. În mod firesc, un elev de la uman adeseori va tinde sa acorde un interes limitat materiilor precum matematica, fizica, chimie, concentrându-se mai degrabă pe romană, istorie, etc. Apoi la real, socoteala e aceeași, dar invers. În mod natural, și profesorii se dedică proporțional cu implicarea elevilor.
DOAMNA PLOHI: Unii profesori pornesc de la ideea că alegerea unui profil reflectă o anumită aplecare și un interes mai mare al elevului pentru disciplinele din sfera respectivă. De aceea, la materiile din afara profilului, presiunea și interesul pot fi mai reduse, în timp ce disciplinele specifice profilului, mai ales cele la care elevul va susține examene, sunt considerate prioritare. De multe ori, această diferență de tratament nu ține neapărat de concepția profesorului, ci este mai degrabă o reacție la interesul și implicarea pe care elevii înșiși le manifestă. Există și situații în care elevii spun deschis că au ales un anumit profil nu pentru că sunt atrași în mod special de disciplinele respective, ci pentru a scăpa de alte materii. În același timp, atât elevii, cât și părinții se așteaptă uneori ca la disciplinele din afara profilului să se obțină note mari cu un efort minim. Toate acestea contribuie la felul diferit în care sunt percepute și tratate materiile, în funcție de profil.
GOGU: Eu încerc să tratez copiii în funcție de ei înșiși, nu de profilul la care sunt înscriși. Poate că preferințele pentru matematică sunt diferite, dar, din experiența mea, înscrierea la profilul real nu reprezintă automat o predilecție pentru științe, la fel cum, elevii de la profilul uman nu resping automat matematica. Tinerii sunt individualități, desigur, dar asocierea lor în clase creează comunități cu particularități ce trebuie luate în seamă. Așadar, tratarea unui elev trebuie să țină seama de colectivul clasei și de indivizii care o formează.
VLAD: Nu mă așteptam deloc ca, ajuns la liceu, să descopăr că și în liceul meu, ca și în celelalte despre care mi se povestea, filologia era (și este) considerată o clasă de pus la coada listei: profesorii nu se înghesuie să ia clasa, rezultatele elevilor sunt recunoscute, dar nu la fel de apreciate, când iese un șef de promoție de la uman

se întâmplă pentru că la uman e ușor să iei 10 și așa mai departe. E adevărat că nici clasele de filologie nu sunt întotdeauna pline numai cu elevi care iubesc literatura, se strecoară mai mereu și aceia cărora doar le displace matematica, dar nu au vreo chemare specială spre umanioare – dar asta se întâmplă, de altfel, la orice specializare, nu e filologia un caz special. În rest, în experiența mea nu au existat diferențe prea mari: nici de notare, nici de standarde impuse, nici de exigență. Dar asta e cu siguranță ceva ce ține de obiceiurile fiecărui liceu, de preferințele fiecărui profesor. (mică pauză) Deși poate n-ar trebui.

Se mută pentru ultima oară lumina la prima masă unde se uită cu toții unii la alții, dar nu zice nimeni nimic pentru un moment.

SIMON: Și totuși, care e concluzia?
TUDOR: Concluzia pentru ce?
MARIA: Concluzia discuției pe care am avut-o până acum. Ce altceva?
ILINCA C: Ne trebuie neapărat o concluzie?
ILINCA G: Concluzia e că ar trebui să ne lăsăm de liceu și gata.
VICTOR: Poate ar trebui să-și tragă fiecare propriile concluzii și gata.
ILINCA G: De acord. Atâta timp cât sunt unele bune, da?

Cortina

În rolurile principale:
Ilinca Gamarț - elevă
Horest Petcu - elev
Simon Leca - elev
Victor Baco - elev
Maria Maftei - elevă
Tudor Calnegru - elev
Ilinca Ciocoiu - elevă
Grigore Lăzărescu - student

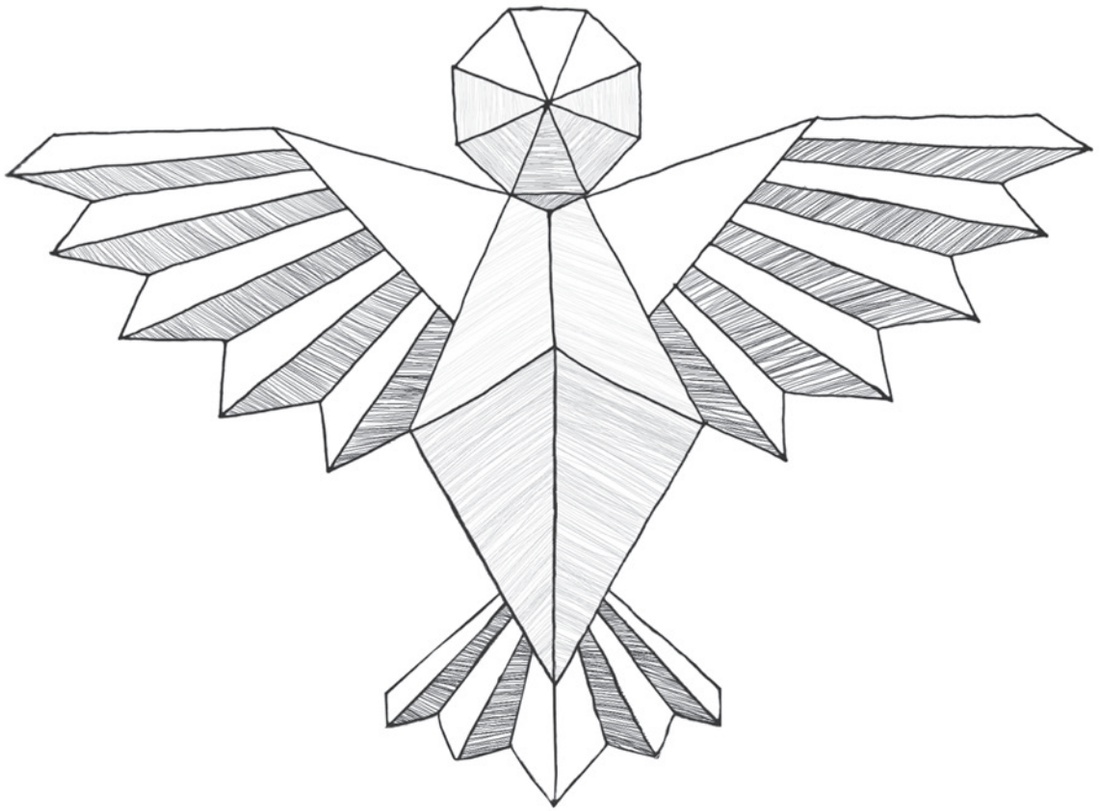
Doamna Alina Plohi - profesoară de limba și literatura română
Domnul Vlad Jipa - profesor de limba și literatura română
Domnul Radu Gogu - profesor de matematică
Domnul Radu Ordean - profesor de matematică

Ce ați citit mai devreme nu a fost scris doar de mine, în mare parte a fost vocea lor cea care vorbea. Fără ajutorul lor, nu aș fi putut să scriu această piesă de teatru și nici măcar să o încep. Le rămân recunoscătoare pentru fiecare răspuns pe care mi l-au dat.
Acum că ați terminat de citit, vă invit și pe voi să ajungeți la propriile concluzii, dar luați-o ca pe o temă opțională, nu e în materia de BAC :).

Not a bird / Pas un oiseau

BIANCA VLAD

O pasăre
își deschide larg aripile
ca să simtă pe deplin zborul
și închide apoi între ele
frumusețea trecătoare
a acestei lumi.
Îți poate ridica privirea spre cer
la nevoie.

Cum aș putea oare să încep un text despre tot ceea ce nu ne zicem nouă înșine? Pasărea pe care v-o pun în față vrea să ne invadeze anii de zile de sfaturi pe care le-am înmagazinat ca niște sfrâncioci* în mărăcinele ce suntem, înfigându-ni-le care pe unde a nimerit. Uite, acolo după frunza aia încă mai sângerează primul „potolește-te, ne vede lumea”.

Ea vrea să ți se strecoare blând printre ramuri, să te dezbrace de tot ce-ai strâns în spini și să ți le aștearnă în față. Ce parte din tine ții ascunsă? De câți ani zace în mirosul de sânge stătut, vrând să se arate, dar nevăzând lumina din spatele coroanei de cadavre pe care le păstrezi pentru că au ajuns să îți definească forma? Câte din toate astea ai vrut tu să le prinzi acolo și cu câte te-ai trezit aruncate spre tine? Ce îți rămâne când tot ceea ce ai învățat să joci se desprinde și pică?

Dacă n-ai mai fi nici fiu, nici fiică, nici părinte, nici frate, nici soră, nici angajat sau elev, ci ai începe acum pe curat, fiind doar tu, ce ai face?

Ajungi să iei decizii care vorbesc mai degrabă în numele rezervelor din ramuri decât despre tine, riscând să aluneci pe nesimțite spre a uita până și tu ce se ascunde dincolo de umbrele spinilor. Te-ai ferit ani de zile de Pasăre, nu vrei să pătrundă nici măcar vântul prin paravanul tău, ți-e teamă să nu împrăștie mirosul până la mărăcinii vecini sau și mai rău, până spre centrul tău. Ce ai să te faci dacă ai să sesizezi duhoarea pe care ai strâns-o până mai ieri în brațe, ai să mai poți continua oare cu stoicism? Dar de ce ai face asta?

Cine ești tu când nu te vede nimeni? De ce încă te ascunzi? Ți-e teamă să ieși ca să nu sperii pe cineva? Dar ce dacă se sperie? Ce s-ar întâmpla dacă toți ți-ar uita numele? N-ar fi oare mai potrivit decât să ți-l uiți chiar tu? Ce parte din tine ar supraviețui?

Pasărea noastră nu e o pasăre sau cel puțin nu în sensul ăla. Nu e o pasăre prădătoare, nu te va vâna până ce îți va mânca leșurile din crengi. Nu e o pasăre cântătoare, nu țipă să ademenească pe nimeni. Nu are un penaj colorat, nu încearcă să ia ochii nimănui. Nu e o pasăre dansatoare, stă în loc, te așteaptă și te va primi cu aripile deschise de câte ori vei vrea. Este o nălucă a unei păsări, v-ați ieșit unul altuia în cale. Îți oferă acces la propriile-i măruntaie lemniforme ca să-ți dea curaj să faci aidoma-i, să împărtășiți alături o clipă în care tu să scurmi prin voi doi.

Ea nu vrea să te ştirbească de nimic. Ba din contră cunoaşte toate dualităţile oamenilor, tu cel dinspre exterior, tu cel dinspre interior; noi oamenii logici, noi oamenii creativi; profilul real şi profilul uman şi alte poveşti ca ele ce ne crapă pe noi, creierele şi universul în jumătăţi, privându-ne de părţi întregi de lume. Vrea să te facă să fii conştient de asta, să îţi unească jumătăţile pierdute.

Ia-ţi un moment de răgaz, scufundă-te în tine însuţi. Plimbă-te puţin printre coridoare. Vezi cum e distribuit spaţiul, ce părţi din tine îl locuiesc. Discută câte puţin cu fiecare, ascultă ce au de zis, cunoaşte-ţi părţile noi, găseşte-le un loc, curăţă-le răbdător pe cele vechi. Descoperă astfel cât de aproape sunt de tine, cum se situează fiecare faţă de lume. Deschide uşile camerelor goale, lasă-le să se aerisească. Găseşte-ţi mai apoi un colţişor liniştit şi asamblează-le pe toate culegându-le cu grijă tot ce le-a rămas blocat printre spini, păstrând doar ce are nevoie fiecare. Pregăteşte-te în felul ăsta pentru perioada următoare, până când Pasărea îţi va ieşi iarăşi în cale şi vă veţi deschide reciproc piepturile.

*SFRÂNCIOCUL este o pasăre puţin mai mare decât o vrabie ce îşi face cuibul în mărăcini şi îşi face provizii prinzând în ţepii acestora mici animale moarte şi insecte.

Real
Profil
Uman*

ieri
trăind
împreună
am învățat uitându-ne
unii la alții
să împărtășim
bucuria
azi
unde om pleca,
către noi
să ne uităm
pururea căutând
să ne păstrăm umanitatea
de mâine
pentru totdeauna

am descoperit
să ne prelungim
viața,
să ne conectăm
de oriunde,
cu oricine
. am ajuns
să ne uităm de
sus la plante,
să (di)secăm
și
o să ajungem
să plecăm
pe alte planete
să învățăm.

* Textul se poate citi în trei moduri: coloana uman (stânga), coloana real (dreapta) și cu totul de la stânga la dreapta, ignorând spațiile.

Eu sunt oglinda
ta, iar tu ești
a mea. Când
te uiți în ochii
mei, mă văd
pe mine în ai
tăi, iar eu sunt
doar ce ești tu.

Împreună am
ajuns aici și ne
reflectăm fără
sfârșit unul în
celălalt creând
o singură ființă.

TUDOR CALNEGRU

Munca, sensul și cuvântul

ANDREI UNGUREANU

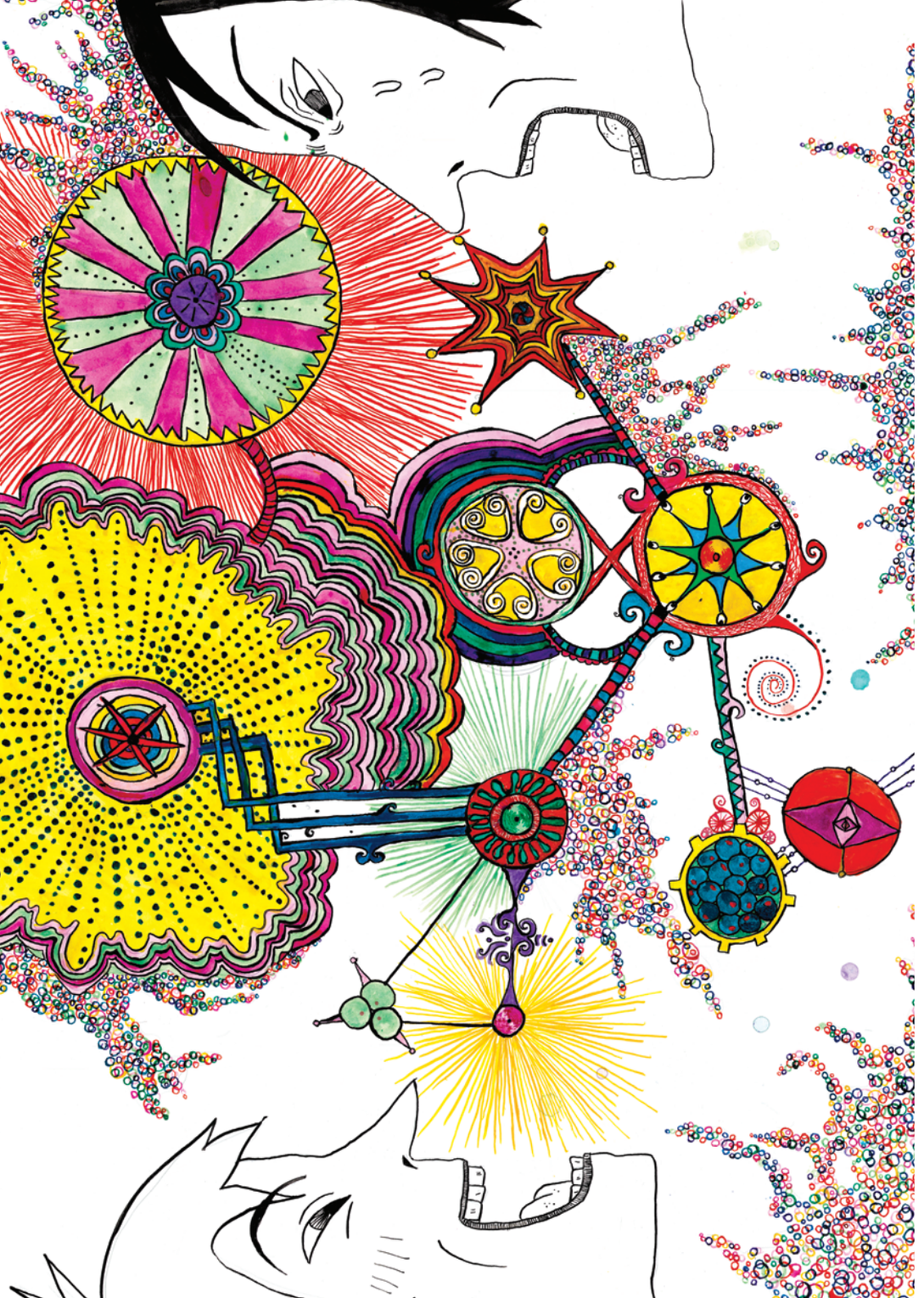
Mai multe perspective
asupra aceluiași lucru,
unghiuri care nu sunt ascuțite,
doar creioanele care scriu
despre adevăr.
Te vor ghida să depășești
limita vizibilului
la nevoie.

Cum moare un cuvânt?

De-a lungul acestui proiect m-am tot confruntat cu puterea cuvintelor și am început să disting marginile neregulate ale conceptelor pe care încercam să le înțeleg. În anii '50 exista o dilemă geografică și politică în legătură cu lungimea coastei Regatului Unit. Cum poți măsura lungimea unei forme total neregulate, cu golfulețe și stânci? Cea mai simplă soluție este să-i creezi un contur folosind linii drepte pentru a aproxima perimetrul total, însă aici apare a doua problemă: cât de lungi să fie liniile? Poți folosi linii de 10 km, de 1 km, de 100 de metri, de 1 metru, dar tot va ieși cu o aproximare. Nu poți măsura unde se termină marea și începe uscatul. Aici întâmpinăm paradoxul lui Mandelbrot: o infinitate în lumea noastră reală care crește cu cât te apropii mai mult de ea. Pentru mine, așa sunt și cuvintele, cu cât mă apropii mai mult de ele, cu atât diluez mai mult sensul inițial și înțeleg că merg la nesfârșit spre un capăt al unei ațe infinite (alături este o ilustrație aproximativă realizată de Ilinca, care este o artistă excelentă și căreia îi sunt super recunoscător).

Nu putem cuprinde realitatea cu mintea, așa că o închidem în cuvinte.

Acestea reprezintă modul prin care oamenii ciopârțesc realitatea în fragmente digerabile. Fără cuvinte, nu am înțelege nimic din jur, am fi copleșiți. Bucată cu bucată adunăm și ordonăm aceste cioburi și începem să facem operații aproape matematice cu ele, le comparăm și construim relații între ele. Dacă nu am avea cuvinte, nu am avea cum să judecăm realitatea: ne-am gândi la copaci și am vedea doar copacul, nu am avea adjective ca să-l descriem sau să-l comparăm, am vedea copacul și am simți ce înseamnă copacul pentru noi, dar nu am putea să transmitem sentimentul acesta altui om. Așa că am creat cuvintele. Ele sunt creația noastră ancorată în realitate, dar reprezintă ceva puțin diferit pentru fiecare dintre noi. Cuvântul "copac" nu se referă doar la un copac. Atunci când îl rostim mintea noastră face asocieri, scormonește după amintiri în care cuvântul e prezent, stârnește diverse emoții, astfel nu putem vorbi despre un înțeles universal al cuvintelor. Ele reprezintă cioburi ale realității fiecărui individ, de la distanță par identice, însă ciobul meu nu este identic cu ciobul tău. Ele fac trimitere la niște concepte cu definiții permisive, care devin intermediari în comunicare. Reducem realitatea la cuvinte. Mozaicul conversației noastre ajunge astfel să prindă forme cu margini neregulate pe care nu ni le-am fi putut imagina, care lasă loc pentru alte cioburi și ciclul poate continua la nesfârșit. Depinde de noi cât de departe vrem să mergem spre o anumită ramură a conversației, dar aceasta nu se va

Ilustrație de Ilinca Gamart, 2026

epuiza niciodată. Principalul atu al cuvântului devine astfel, dialogul. El are capacitatea de a crește organic și de a explora tot planul conceptual pe care îl avem la dispoziție. Elementul unui "alt cuvânt" venind din partea interlocutorului nostru, poartă cu el mult mai multă informație decât am tinde să credem. Ne forțează să privim totul din altă perspectivă, ne trimite mintea să hoinărească în direcții de care nu eram conștienți înainte. Desigur, și noi avem același efect asupra celui cu care vorbim și ușor-ușor, dialogul se transformă într-un dans al ideilor, total imprevizibil, care se folosește de limitările cuvântului pentru a crea ceva cu totul nou.

Totuși, cuvintele pot să ne (și) limiteze. Simpla existență a cuvântului "de nerostit" îmi confirmă această ipoteză. Anumite lucruri pur și simplu nu pot fi exprimate în cuvinte. Există oare lucruri care nu ar trebui rostite? Ne legăm existența de cuvinte, încercăm să o caracterizăm, să-i dăm sens, însă doar substantivele suportă adjectivele, iar realitatea nu este un substantiv. Ea este mai degrabă verb, este dinamică, se construiește, însă noi ajungem să o tratăm ca pe ceva fix. Sunt de părere că nu ar trebui să poți pune nimic după "este".

Uneori am impresia că nu mai trăiesc prezentul ca pe ceva nou, că îmi impun percepția personală asupra vieții, îmi închid experiențele în cuvinte. Există un cuvânt pentru asta?

Am lăsat această întrebare fără răspuns cât timp scriam textul, însă între timp am descoperit un cuvânt, care se potrivește oarecum: *aimonomia* sau "teama că învățarea numelui a ceva - o pasăre, o constelație, un străin atrăgător - va transforma o descoperire norocoasă într-o coajă conceptuală prinsă într-o vitrină de sticlă, ceea ce lasă un mister în minus care să-ți fluture în minte". Este un răspuns parțial la căutarea mea, dar care mi-a indus la rândul său un fel de *aimonomia* legată de acest subiect și m-a făcut sa mă gândesc mai mult la ideea de "cuvânt-colivie". Partea interesantă la o colivie este că nu creează un spațiu închis ermetic exteriorului, adică păstrează un oarecare grad de permeabilitate pentru observator. Pasărea din colivie poate fi privită, observată și eventual atinsă superficial, dar ea rămâne închisă, nu mai este "pasăre" așa cum am găsit-o și am pus-o în colivie (așa cum eu încă am impresia că ar fi), ci devine un nou obiect: pasărea în colivie, care poate să fie atinsă și observată strict ca fiind în colivie. Într-un fel, actul de a reduce un concept la un cuvânt îl imobilizează, acel concept este literalmente scos din contextul în care l-am întâlnit. Nu mai poate fi simțit așa cum se manifestă pentru noi, ci devine un exponat captiv, mai accesibil nouă. El poate fi permutat după bunul nostru plac și capătă înțelesurile pe care i le oferim noi.

Vom reuși să găsim o nouă modalitate de a comunica folosind cuvinte (sau poate fără?) mai puțin agresivă cu lumea din jur?

Noi citim cuvinte moarte. Noi suntem paramedicii care resuscitează cuvintele pustiite de sens.

Cum poate totuși un cuvânt să moară? Noi nu vom mai trăi vreodată trecutul, nu vom mai putea înțelege contextul cuvintelor cu care au fost scrise marile opere, după o perioadă de timp textul se golește ca o cochilie, așteptând următorul animal care se va cățăra înăuntrul său pentru a vieții acolo. Literatura își schimbă astfel sensul cu fiecare cititor, cu fiecare minut și an care trece. Cărțile renasc odată cu timpul în care sunt citite. Dacă alegem să tratăm realitatea antropologică a omenirii ca pe un râu într-o perpetuă schimbare, atunci cărțile devin plutele care ne aduc aminte de curenții aleatorii pe care nu mai avem cum să-i replicăm. Așadar, oamenii se lasă purtați de curent de-a lungul vieții lor, ciocnindu-se pe parcurs de pietre, plute și crăci, deviați spre noi afluenți. Lasă în urma lor bărcuțe de hârtie care se ciocnesc la rândul lor de alți oameni, până ce expeditorul lor moare, adică își pierde flotabilitatea și se scufundă. Cuvintele parcurg această călătorie anevoioasă odată cu noi și chiar mai departe decât noi, prind noi semnificații în funcție de poziția lor de-a lungul râului și oamenii cu care interacționează. Însă curenții eventual schimbă și limbile pe care le vorbim, iar cuvintele devin de nerecunoscut.

Despre muncă, s-au spus multe deja și pornind de la cuvinte pare o schimbare bruscă, dar în continuare vreau să explorez "munca" dincolo de definiție. Vreau să mă apropii de marginile neregulate pe care le creează în mintea mea și ce lucruri reprezintă pentru mine acest cuvânt.

Ce înseamnă pentru mine munca?

Pentru mine, munca este activitatea care are un produs final și care îmi opune rezistență. Cred că asta deosebește munca de relaxare, doar muncind ne lovim de rezistență, munca ne obligă să depunem efort. Somonul se naște în amontele râului, apoi înoată spre ocean unde se maturizează și ajunge la maturitate sexuală, acumulând rezerve de grăsime pe care apoi le folosește pentru a se întoarce în amonte și a se descompune în proces, pentru ca la final să poată facilita apariția unei noi generații. Mă simt deseori la fel ca somonul, nu înțeleg dacă ar trebui să muncesc ca să trăiesc sau trăiesc pentru a munci, nu știu unde să mă îndrept, am impresia că aflu de trenurile pe care le-am pierdut abia după ce ele au plecat din gară, că mă mișc prea lent și că rămân în urma unei competiții imaginare, care are un avans într-atât de astronomic, încât, oricât m-aș chinui, nu aș mai reuși să-l recuperez nici în ruptul capului (această comparație cu "celălalt" este o tema recurentă pentru mine). Sunt perfecționist ori am certitudinea ca fac ceva bine ori prefer să nu mai fac deloc, sunt absolut terifiat de eșec și sunt un campion la procrastinat, aștept tot timpul momentul "perfect" ca să mă apuc să fac ceva, cel în care sunt odihnit, am timp, nu sunt deranjat, etc. Desigur, acest moment nu vine aproape niciodată și ajung să muncesc constrâns de deadline-uri. Astfel, mă întreb dacă munca poate să îmi placă sau dacă sunt sortit unei vieți în care mă târăsc agale împotriva unui curent în care mă dizolv cu fiecare pas de dragul unui țel pe care nu-l voi putea vedea. Voi avea oare libertatea de a mă bucura de rezistența pe care o întâmpin?

De ce (să) muncim?

Putem privi munca din multe perspective, însă eu aleg să mă opresc la trei: a valorii, a efortului și a banilor. Sunt obsedat de scop, de împlinire, de viitor (și de viitorurile inexistente), dar cel mai mult mă obsedează ideea de succes, să pot să impresionez mințile oamenilor din jurul meu așa cum există ele în mintea mea. Am ajuns să privesc munca din perspectiva valorică, adică atribui valoare muncii în funcție de cât de impresionantă este pentru un privitor extern, încerc să preiau sarcini care mi se par că produc rezultate concrete și importante,să nu muncesc "degeaba". Această ierarhizare a muncii ca fiind (sau ca nefiind) importantă mă descurajează nespus de mult. Cum am putea să măsurăm cât de importantă este munca realizată de un om? Nu se cheamă că muncesc și atunci când învăț la birou, și când traversez orașul cu autobuzul spre liceu? Ajung să pasez împlinirea personală pe care o am atunci când muncesc unui spectator extern, care poate aprecia "importanța" muncii mele, dar care poate fi și martor al faptului că am lucrat, că am depus efort.

Am fost învățați de mici că totul presupune muncă grea și că, dacă nu muncim din greu, realizarea noastră scade din punct de vedere valoric, adică munca nu mai este un scop în sine din care să-mi iau plăcere, care să mă intereseze, ci devine o condiție pentru valoarea mea ca om, practic se transformă din muncă în efort.

Deci, pentru ca munca să fie grea, trebuie să opună rezistență, chiar și una artificială, creată de noi înșine și, dacă nu e grea, atunci nu se mai pune că am muncit cu adevărat, invalidând astfel rezultatul ei. Astfel ajungem să muncim de dragul de a munci, de a nu fi „leneși”. Dacă îți place ceea ce faci, se mai poate spune că muncești? Mai simți efortul? Scriind acest paragraf, îmi vine-n minte euforia din zilele în care învățam la o materie care chiar mă pasiona sau rezolvam o problemă care mă măcina de zile întregi. În acele momente nu mai simțeam că fac efort. Nu mă aștept să am o carieră care să mă facă să mă simt așa în fiecare zi, dar în care să am parte și de astfel de momente. Ceea ce mă deranjează nu este rezistența în sine, ci sentimentul că ea nu se mai termină, că încerci să muți din loc un obiect total imobil și că, oricât ai împinge, el tot acolo rămâne. Vreau să am parte și de momente de pauză, în care să mă pot uita în spate și spune: “mamă, ce sus sunt”, înainte de a începe din nou urcarea.

Munca adevărată trebuie să fie și remunerată pe măsură, nu se pune că muncești dacă nu faci și bani, lucru care ne împinge spre a alege cariere doar de dragul banilor și care ne împiedică din a ne găsi plăcere în ceea ce facem. Din nefericire, tot aici ajungem.

Banii.

Muncim pentru bani sau pentru că ne place?

Întrebarea asta mă sperie, pentru mine a fost străin conceptul de muncă fără bani, “du-te și muncește și vorbim după” este o expresie pe care am auzit-o des de la adulții din jurul meu și mereu mă întrebam dacă mersul la școală, spălatul sau făcutul curat, nu sunt și ele tot o formă de muncă. Ele îndeplinesc primele două criterii, au valoare, adică contribuie cu ceva la evoluția lumii și mai ales prezintă rezistență, dar nu vin la pachet cu banii. Dar aș mai putea face muncă reală, plătită, fără educație sau haine curate?

Am înțeles că expresia însemna de fapt: “doar dacă faci bani, ai voie să-ți dai cu părerea”, deci nu contează dacă muncesc atâta timp cât nu fac și bani.

Ne putem oferi libertatea de a face ceea ce ne dorim?

A devenit din ce în ce mai greu să înțeleg cum arată pentru mine o muncă care să mă facă să mă simt împlinit. Am ajuns să cred că am de ales doar între două variante: să fac ceva ce-mi place cu consecința că “voi face foamea” sau să duc un trai decent realizând o muncă kafkiană. Din fericire, de-a lungul proiectului am ajuns să văd din ce în ce mai multe nuanțe în viața mea, și m-am lepădat de această perspectivă dihotomică și fatalistă. Explorând ceea ce înseamnă profilul uman, am întâlnit oameni extrem de pasionați de ceea ce fac, oameni care au ajuns să aibă cariere făcând ceva ce chiar își doresc și să poată trăi din asta. Ceea ce m-a fascinat cel mai mult la poveștile invitaților noștri a fost puterea coincidenței și a norocului, parcursul lor nonliniar. Au fost mânați de instinct, de busola lor interioară, care i-a îndreptat spre ceea ce i-a atras. Au reușit să-mi infirme mitul unei vocații unice în viață și să mă calmeze în ceea ce privește teama că toată viața voi face același lucru încontinuu.

Ca licean, am ajuns să internalizez acest mit al profilelor, uman versus real, și fiind pe mate-info, “profilul tuturor oportunităților”, m-am speriat. Am ajuns să cred că nu voi mai avea nici un contact cu zona “umană” după BAC și că literatura, filosofia, arta nu se pot întrepătrunde cu matematica, fizica, chimia. M-am bucurat mult să aflu că există actrițe care au dat bacul la chimie, biologi care au mastere în antropologie și că nimic nu trebuie să fie bătut în cuie. Oricând mă pot răzgândi și pot învăța ceva nou, pot încerca și altceva. Recent, am cunoscut o cercetătoare (în acest moment al vieții îmi zic că vreau să dau la chimie) care mi-a zis că, dacă ești bun la ceea ce faci și o faci cu bucurie, banii vor veni după. Mi-a rămas în minte ideea asta de a munci cu bucurie. Cred că, dincolo de orice, asta i-a legat cel mai mult pe invitații noștri: bucuria cu care își fac meseria. Pasiunea lor ne-a molipsit și pe noi, am devenit absorbit de poveștile lor, uneori chiar m-am văzut făcând ceea ce fac ei. Asta vreau să însemne munca pentru mine: un prilej de bucurie.

Următoarea revoluție va fi lingvistică.

În final, o să mă întorc la cuvânt, de unde am pornit. Nu putem spune că toate revoluțiile au început de la cuvinte? O scandare în piață, un slogan de solidaritate, cuvintele ne-au împins la acțiune. Visez la o lume în care vom folosi cuvintele pentru a (ne) înțelege mai bine. Visez la o lume în care vom folosi alte cuvinte atunci când ne raportăm la muncă, în care vom reuși să-i înțelegem importanța din altă perspectivă (în principal fără a o înțelege prin prisma banilor). Trebuie doar să găsim sloganul care să declanșeze această revoluție. Cum ar suna el pentru tine?

Autoportret

TOMA CEAUȘESCU

Un țipăt
de jos în sus.
Lumea este inegală
și arta singura
care bandajează totul
împreună.
Tot ea te va ține de mână
la nevoie.

Fiecare dintre noi are un prieten.
Fiecare dintre noi are nevoie de un prieten.
Fiecare dintre noi poate fi un prieten.

TUDOR CALNEGRU

O ușă
întredeschisă
prin care poți intra sau ieși
într-o piesă nesfârșită la pian
încă nescrisă,
dar care face ca totul să existe.
Îți va arăta toate posibilitățile
la nevoie.

Tânjim după cineva apropiat în care să ne putem pune toată încrederea. Oricât de departe ar fi, să existe cineva la care să ne putem întoarce. Câteodată există chiar și un gând, poate un loc, ceva aflat la marginea dintre familiar și necunoscut. Poate fi un copac singuratic ascuns de lume, un peisaj prin care ne plimbăm fără grabă sau un colț al minții în care lumea pare puțin mai liniștită. Odată ajunși acolo, trăim momentul în întregime. Tânjim după ceva familiar căruia să-i încredințăm secretele, eșecurile și visele noastre.

Fiecare are o manieră proprie de a se deschide și de a se arăta celuilalt; de a învăța din experiențele comune, de a se susține reciproc, de a-și împărtăși obiceiuri, descoperindu-se continuu.

Cum își mișcă mâinile atunci când vorbesc?

Cum se schimbă atunci când sunt obosiți?

Cum le miroase săpunul cu care te speli pe mâini de fiecare dată când le vizitezi casa?

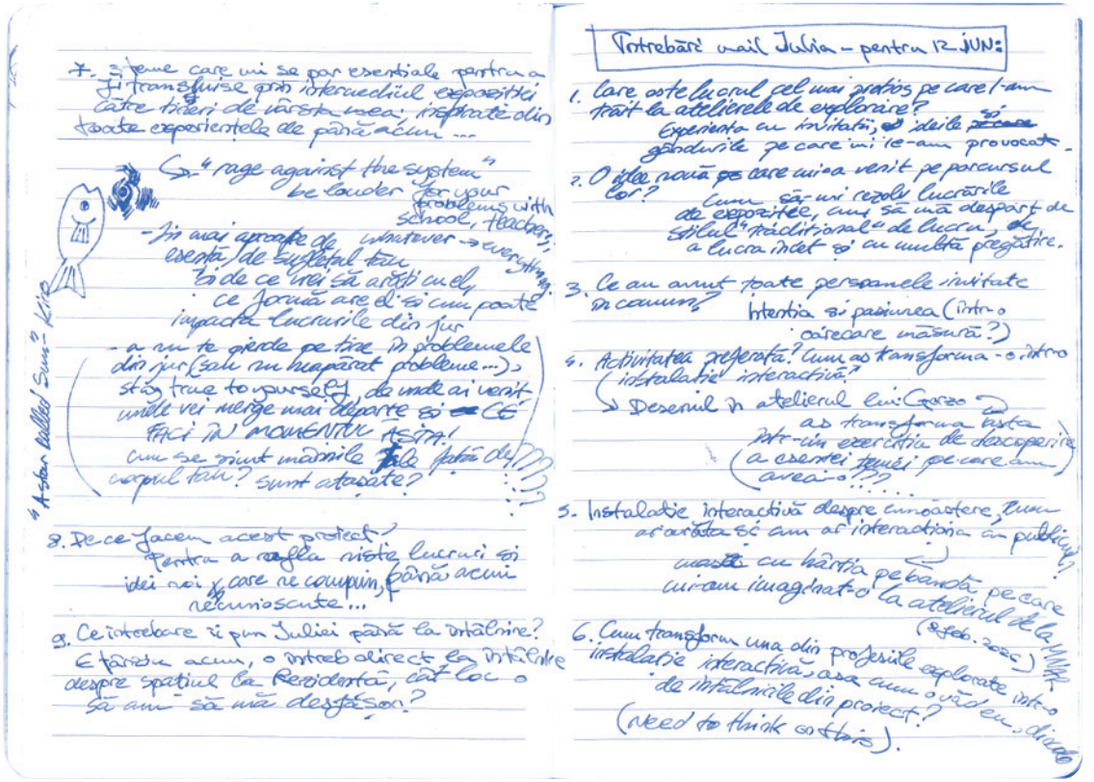
Conversațiile cu prietenii seara sunt mereu cele mai frumoase, atunci când toată lumea este mai relaxată, când restul grijilor încep să dispară. E ca și cum am pluti, singuri, pe un nor, în jurul căruia este doar vid… o pagină albă, plină de posibilități. Acesta este momentul în care toate fanteziile și iluziile prind viață. Planuri de viitor aparent inaccesibile, idei trăsnite de aventuri sau poate doar o dezbatere stupidă, toate acestea devin stele ale nopții, fiecare cu o strălucire orbitoare. Începând un cântec al cărui singur sfârșit este închiderea propriilor ochi și traversarea, precum o stea căzătoare, în lumea viselor.

Eu sunt oglinda ta, iar tu ești a mea. Când te uiți în ochii mei, mă văd pe mine-n ai tăi, iar eu sunt doar ce ești tu. Împreună am ajuns aici și ne reflectăm fără sfârșit unul într-altul creând o singură ființă.

Chiar dacă suntem diferiți și chiar dacă uneori nu ne înțelegem, atunci când ne conectăm, când ne mișcăm ca un mecanism nou, motivați în același dans sincron, unde toți spectatorii văd doar două umbre ale aceleiași figuri, putem face orice.

Cu puterile noastre combinate putem străpunge cerul!

Cu puterile noastre combinate suntem indestructibili.
(Indestructibil… da, indestructibil... Cine sunt eu?)

Pagină de jurnal, Toma Ceaușescu, 2026

Jurnal

IULIA IORDAN

What is the Opposite of Loneliness?

Belonging, ar răspunde unele dicționare.
Dar oare asta nu implică un soi de dependență?
Împreună, ar spune altele.
Dar oare asta nu include o artificialitate a voinței?
Poate că singurătatea nu are (nevoie de) un antonim,
poate este doar urzeala pe care se țes resturile ființei.
Ține totul împreună și este ultima care se destramă la final.
Singurătatea ține de conștiința faptului de a fi.
Este o relație fizică sau imaginată,
o întâlnire imposibilă cu absența,
o lipsă a iubirii,
un început de creație
sau de angoasă.
Singurătatea nu este solitudine,
pentru că nu depinde de condițiile exterioare
și nu reprezintă o alegere.
Singurătatea
este o resetare a relației cu lumea,
uneori dureros de repetitivă,
care creează goluri permanente
în înțelesurile lucrurilor, cuvintelor, ființelor,
o transformare a întregului
în cioburi tăioase.

De ce are nevoie cineva care a simțit singurătatea
în cele mai accentuate forme ale ei
pentru a se simți în siguranță?
pentru a-și liniști gândurile?
pentru a regăsi plăcerea de a crea relații noi cu lumea sa?
pentru a imagina un opus al singurătății?
Uneori un spațiu poetic de întâlnire poate fi de ajuns
măcar pentru o vreme.

Opusul singurătății
este apropierea
de sens,
o întâlnire cu altceva sau cu altcineva
care îți dă iluzia siguranței
măcar pentru o vreme.

Chiar dacă pe fundal rulează în continuare rătăcirea,
în prim-plan rămâne profilul liniștitor al sentimentului de a fi
înțeles
iubit
cuprins într-o îmbrățișare completă
și temporară.
Poate opusul singurătății este chiar provizoriul,
fericirea provizorie,
iubirea provizorie,
capacitatea provizorie de a crea ceva,
întâlnirea dintre un eu și un tu
măcar pentru o vreme.
(afirmații posibile la finalul unei discuții cu Toma despre firul comun al explorării noastre colective, iulie 2026)

Sunt zile în care mă întreb ce cred ceilalți despre mine,
acelea sunt zilele rele
când lumile nu se ating,
doar se mișcă lent într-un spațiu diform,
lipsit de permeabilitate.
În acele zile nu aud păsările cum cântă, nu le văd cum dansează,
îmi opresc jumătate de creier și-mi imaginez că dorm în zbor.

Care este habitatul natural al unei ființe
care nu cunoaște din sine decât ceea ce nu se vede din exterior?
Spațiul dintre lumi.
Atunci când te muți dintr-un loc în altul
nu mai știi cine ești și trebuie să începi să te cunoști din nou,
deși efortul este din ce în ce mai mare.

Am primit în fiecare casă prin care am trecut un alt nume,
niciunul pe care să-l recunosc atunci când îl aud.
Consistența noastră aproape lichidă
este cea care ne face să umplem diferit locurile?
Uneori pun prea multe întrebări și dau prea puține răspunsuri.
Poate pentru că nu știu răspunsuri și caut salvarea în întrebări
sau poate pentru că n-am stat niciodată suficient de mult timp
în același loc
de teamă să nu devin asemenea lui.

Păsările își răspund mereu una alteia.
Ne imaginăm că fac asta din dragoste,
dar poate nu este decât un joc de putere.
Este vreo diferență?
Și ce este mai importantă: libertatea sau iubirea?
Dacă sunt posibile împreună,
de ce nu pot rămâne mereu așa?

Și apoi mai sunt păsările silențioase,
iar lumea se deschide larg dincolo de cuvintele care o separă
aproape de fiecare dată doar în două.
Plouă în cimitir cu semințe de tei
și noi stăm rezemați de crucile de piatră.
Cum se întâlnesc între ele păsările silențioase?
Zboară mai mult și iau viraje largi,
însă poate nici măcar asta nu le este de ajuns.

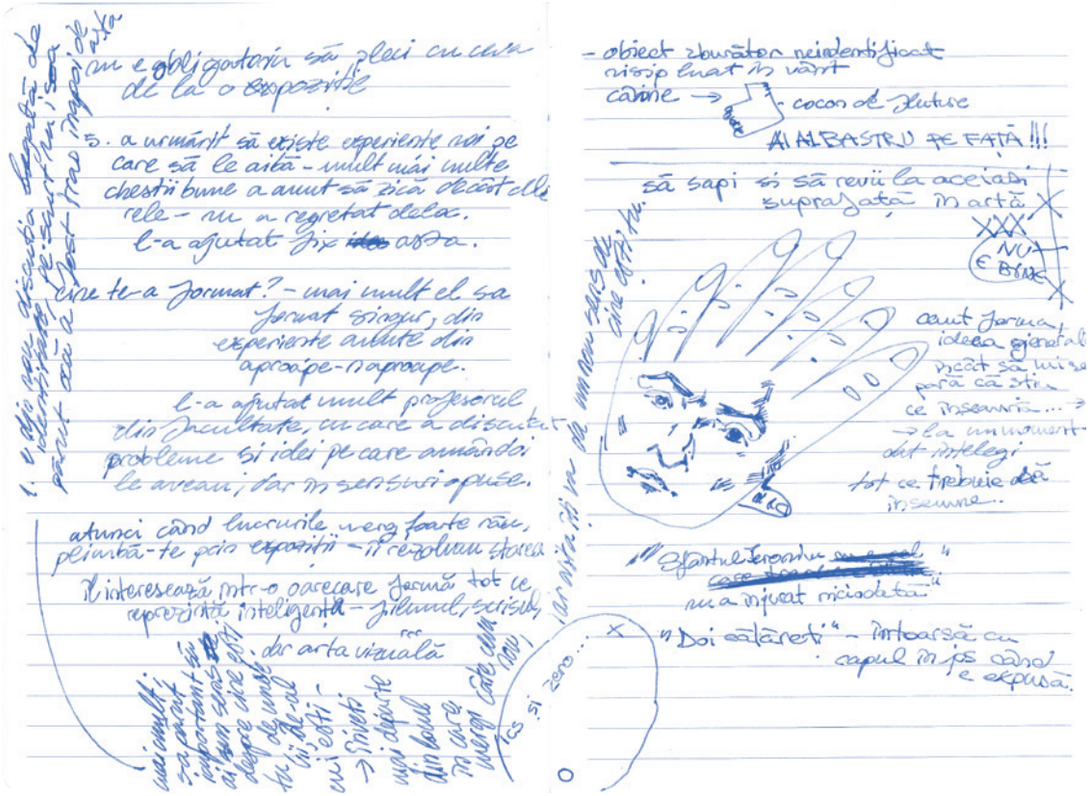
Dacă ai fi o pasăre, ce pasăre ai fi?
Un hoatzin?
Sigur? S-ar putea să nu devii
decât abia mai târziu.

O drepnea?
Ai putea trăi fără atingi vreodată pământul?
Un pescăruș?
Ce sens i-ai da unei vieți trăite între două ceruri?

Dacă intri în camera mea și nu vezi pe nimeni la fereastră,
este pentru că am plecat să-mi caut un nume nou
sau poate doar mi-am pus cercei și am ieșit în oraș să dansez.
Este vreo diferență?
(8 mai 2026, Muzeul Național al Satului "Dimitrie Gusti", întâlnire cu Alexandru Stermin)

Pagină de jurnal, Toma Ceaușescu, 2026

Pagină de jurnal, Toma Ceaușescu, 2026

Încearcă să desenezi o linie albastră pe o suprafață
și ea îți va răspunde.
Hârtia pe care ai desenat vibrează
ca și cum cineva ar respira din spatele ei.
Dar ce îi dă volum?
Poate încercarea de a cunoaște
o altă persoană.
Dacă nici identitatea nu este controlabilă
și nici modul în care folosim între noi limbajul,
înseamnă că nu vom găsi niciodată ceea ce avem impresia că
încercăm să găsim.
Și dacă înțelegem lucrurile atât de diferit,
ce semnificații ne vor aduce totuși împreună?

Culori tari,
un vânt ușor,
decizii imprimate cu creta pe pereți și pe degete.
Am luat cu mine o bucată din ea,
mă gândesc să desenez și alte linii,
dar nu știu exact de ce aș vrea să fac asta.
Poți să reconstitui ulterior o emoție doar prin formă?

Mâini.
Mâini-pești, mâini-păsări, mâini-picioare, mâini-care-strâng,
mâini-care-eliberează,
mâini-umbre pe un geam aburit
ca un autoportret ratat în oglinda de la baie.
Albastrul se scurge
continuu
din amintiri,
în desenele noastre încrucișate.
Mâna-ochi vede mai bine decât ochiul.
Dacă o întinzi spre mine,
va umple spațiul dintre noi.
Spațiul negativ desparte,
dar, în absența lui, cum ne-am mai putea face drum unii spre alții?
Mai privește o dată pe fereastra deschisă.

Dacă problematizarea stârnește emoții atât de puternice,
nu înseamnă oare că poate duce la o rezolvare a unei tensiuni?
Nu poți cunoaște ceva ce nu confrunți,
chiar și știind că nu vei înțelege niciodată tot.
Tu în ce măsori distanța dintre gând și cuvânt?

În forme maleabile sau în linii drepte?
Cum ar fi ca atunci când te plimbi prin amintirile tale
să te vezi tot pe tine?

Ți-am desenat o linie albastră pe mână,
dar stai liniștit: se duce la prima spălare.

Crezi că atunci când ne privim,
distanța dintre noi crește sau se micșorează?
(23 mai 2026, întâlnire cu Gorzo, Șantier în lucru // SAC. Malmaison)

Atelierul artistului este o cameră cu o masă în mijloc:
tu ce ai pune pe ea?
Experimentul, mesajul politic, estetica, armonia
sau doar un început care nu știi unde va duce?
Am strâns mai multe scaune în jurul mesei și i-am căutat apoi marginile,
dar am constatat că tinde spre infinit ca un desen neterminat.
Spațiul a devenit dintr-o dată o lucrare de artă
cu oameni,
cu întrebări,
cu profilul uman la vedere.

Suntem făcuți din straturi de culori suprapuse.
Ieșim în lume ca dintr-o imprimantă foto, intrăm la loc și repetăm
până când ajungem să fim colorați complet.
Cu tot efortul, rămânem mereu într-o formă *draft*,
niciodată completi,
căutând antropogramele
care să ne completeze spațiile goale.

Tu ce faci cu colecțiile tale de greșeli?

Lumile personale sunt tablouri croșetate din sârmă ușoară,
ai grijă, te pot zgâria părțile neterminate.
Leagă strâns figurile între ele ca să nu le pierzi
și întreabă-te
cine este persoana luminoasă din mijlocul țesăturii tale de profiluri umane.
O așezi în centrul vieții tale
măcar din când în când?

Arta de cercetare și arta comercială,
ambele cercetează, ambele se vând,
dar cu mijloace și cu intenții diferite.
Arta ar trebui oare să fie doar
atenția la ce înseamnă să rămâi uman?

Alege un număr.
Nu e nevoie să mi-l spui.
Gândește-te doar câte altele stau în spatele lui.
Numerele derivă unele din altele și formează șiruri infinite.
În arborele genealogic al minții tale,
care sunt numele care derivă unele din altele?
(24 mai 2026, întâlnire cu Lia și Dan Perjovschi, *Draft* // ARCUB)

Pagină de jurnal, Ilinca Gamarț, 2026

Scara era udă atunci când am intrat,
ai observat?
Cineva spălase pe jos chiar înainte să venim,
cu toate astea, numai unul dintre noi s-a descălțat.
Cum dai sens unui text care nu este al tău?

Alege o cutie în care să crești timp de patru ani
alegeri sigure
și cât mai multe posibilități.
Pete de toate culorile întinse pe jos
de pașii noștri.
Se duc unele spre altele
până la un punct,
dar niciodată nu se vede clar cine pune limitele.
La final va rămâne un singur nume.
Tu care crezi că va fi?
Aleg de fiecare dată scaunul gol de lângă mine,
ca să nu fie nevoie să joc încă un rol.

mi-e frică de singurătate
îmi place înghețata de vanilie
mi-e teamă uneori de întuneric
îmi doresc mai multă muzică bună
mă sperie posibilitatea de a eșua
îmi place primăvara
mi-e frică să nu rămân fără întrebări
sau să nu-mi lipsească muzica nouă din playlist.

Se vorbește prea mult despre rezultatele muncii
și aproape deloc despre relațiile dintre oamenii care muncesc împreună
în moduri non-ierarhice.
Scrieți după dictare: munca trebuie de fiecare dată plătită.

Ce fel de convenții îți trebuie pentru a-i ține pe oameni împreună?
Nu e o soluție să vii în fața celorlalți cu concluziile tale,
pe termen lung este mult mai util să produci întrebări.
Când faci un lucru, o faci cu o intenție clară sau din instinct?
Ce spune asta despre tine?

Abia după douăzeci de ani, ai deschis cutia plină de praf
și mi-ai arătat personajul tău preferat.
Arlechino se află întotdeauna pe o muchie
și nu știi niciodată când se va dezechilibra.
și adult, și copil,
și trist, și amuzant,
ratat sau împlinit,

ceea ce vrem și ceea ce nu vrem să fim,
dar liberi să devenim altcineva
în orice moment.
Ce privilegiu totuși.
Nu crezi?

Teatrul este opusul singurătății,
teatrul nu minte,
spui.
Și atunci de ce Arlechino este mereu singur
după ce se sting luminile?
De ce spectatorii își ridică gulerele,
își pun mâinile în buzunare și se fac nevăzuți în întuneric?

Înăuntru, urmele noastre suprapuse au rămas împreună.
Poți, te rog, să nu speli și mâine pe jos?
(8 martie 2026, întâlnire cu Katia Pascariu, Centrul de Teatru Educațional Replika)

Pe tine când te-a amenințat ultima oară cineva
cu moartea?
Ce făceai când ai primit mesajul?
Te spălai pe dinți, stăteai de vorbă cu un prieten,
erai cu mama la cumpărături sau te uitai la un film?

În spatele fiecărui cuvânt,
am pus câte o dovadă, la fel ca într-un calendar de Advent.
Dovezile rămân lipite pe spatele cuvintelor,
la fel și amenințările cu moartea.

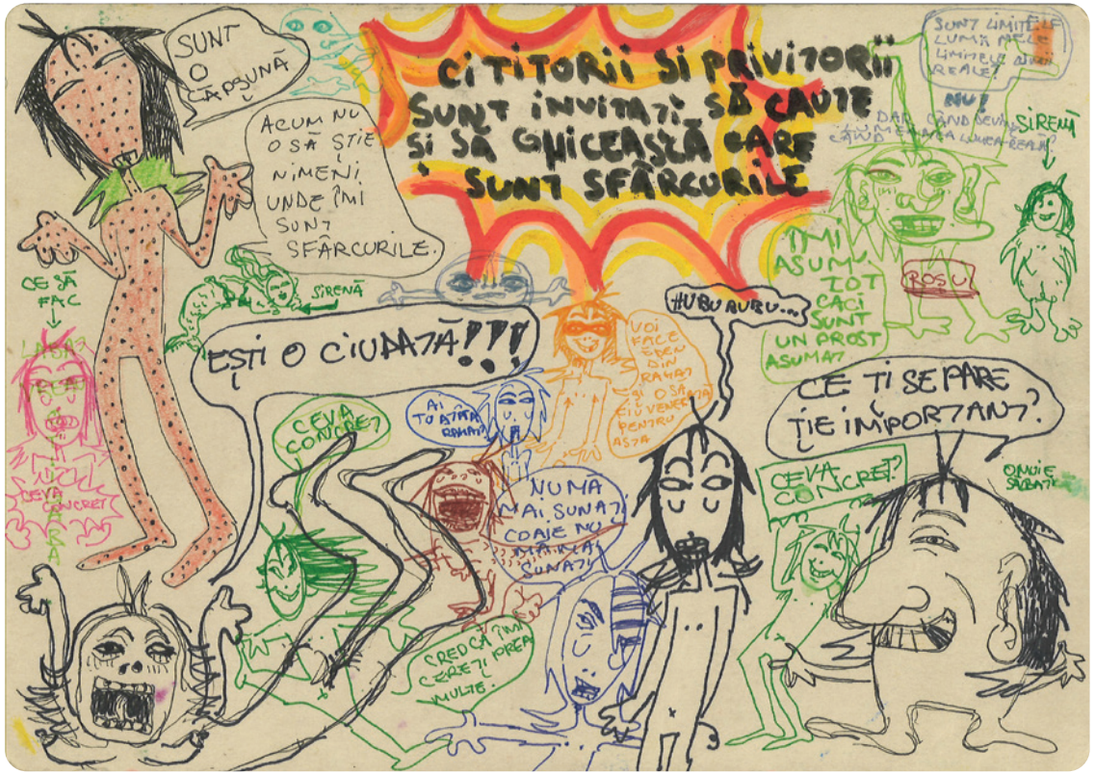
Uneori, un simplu impuls te duce
către o schimbare radicală
pentru tine,
pentru ceilalți.
Dar pentru asta, trebuie să iei o decizie.
Oare ai mai lua-o dacă ai cunoaște consecințele?

Tu după ce fel de adevăr îți conduci viața?
Juridic, antropologic, filosofic, jurnalistic?
Cum le deosebim între ele, dar mai ales cum le asemănăm?
Ca să nu te pierzi,
verifică-ți mereu informațiile,
construiește-ți cu grijă ipotezele,
folosește întrebările potrivite pentru cel din fața ta,
fii transparent cu cel despre care scrii,
nu folosi formulări evazive în investigațiile tale
și renunță la adjective.
Poți să faci toate astea?
Cu niște principii sănătoase în plus,
ai putea schimba lumea.

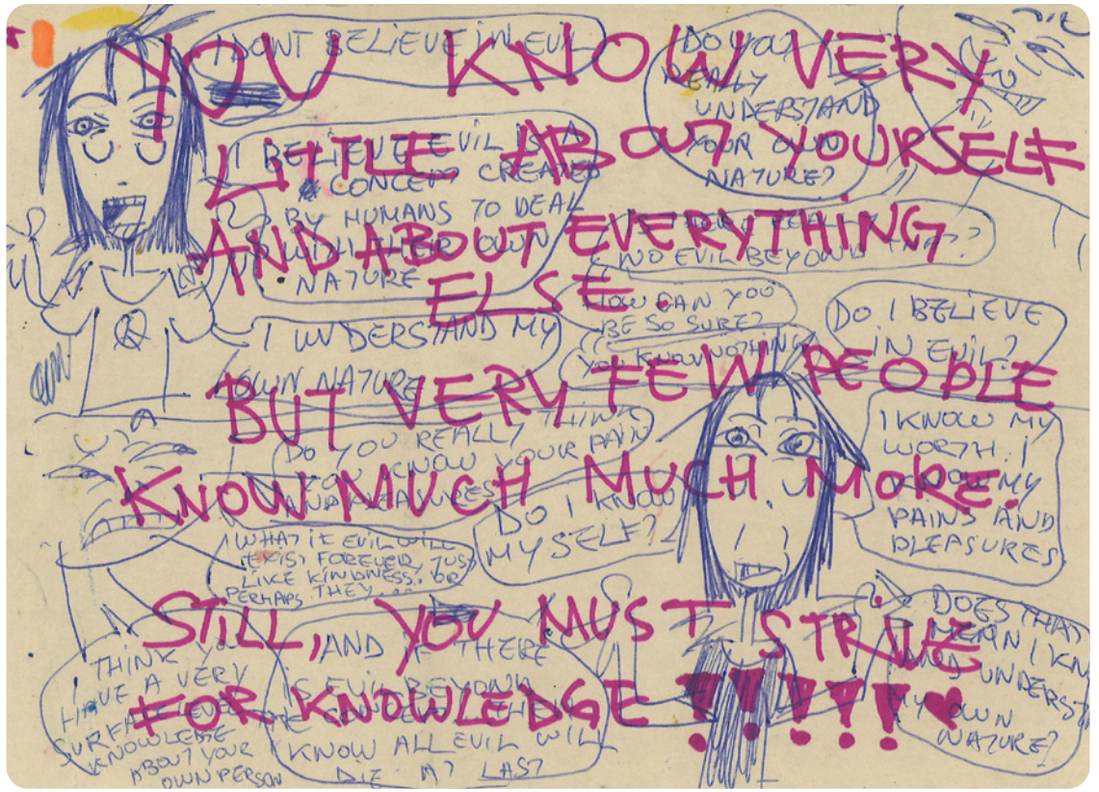
Tu ce crezi?
Mai poate exista vreodată dreptate într-o țară
în care impostura există și se perpetuează
în cantități atât de mari
încă din școală,
mai ales în școală?

Tabloidizarea a schimbat complet valorile oamenilor,
la fel ca și plagiatele,
violența nepedepsită,
urmele unei dictaturi bine instalate timp de decenii,
ideologiile politice.
Cum putem redeveni liberi
iar și iar?

Roagă un jurnalist să-ți descrie ce înseamnă umanitate
și vei afla imediat codul său de etică.
Oamenii citesc tot mai puține știri.
Putem trăi fără curaj și bunătate?
Putem fi doar jumătăți de oameni?
(în urma atelierului cu Emilia Șercan, 16 mai 2026, Rezidența9)

Pagină de jurnal, Ilinca Gamarț, 2026

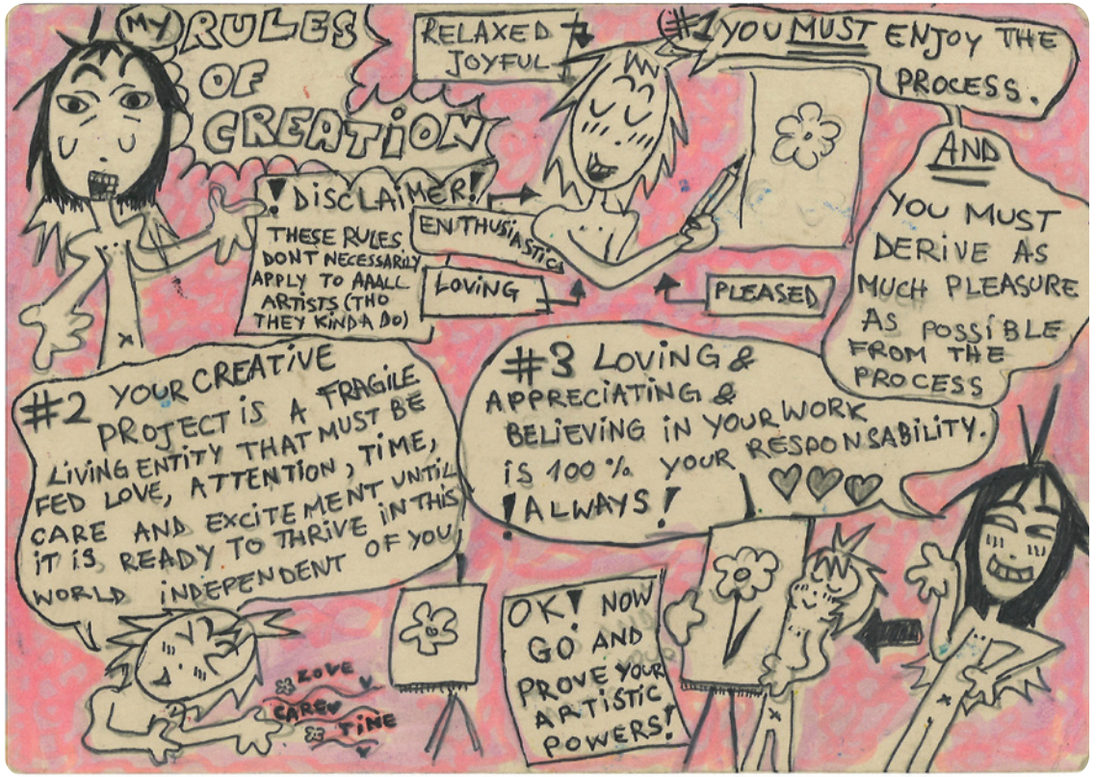
Pagină de jurnal, Ilinca Gamarț, 2026

Observi într-un tablou de El Greco
nedefinirea
și te întrebi dacă artistul a lăsat intenționat alb pe margini
sau dacă picta visând.
Apoi ai impresia că-ți faci autoportretul
și descoperi că este portretul altcuiva
în prim-plan.

Atunci faci timpul elastic
și-i forțezi extremitățile,
doar ca să înțelegi mai mult.
Dar, pe măsură ce orele încep să vibreze
printre crengile cu clopoței de vânt,
te retragi ca să observi
tot ce nu poți cuprinde cu mintea.

Ce face ca lucrurile să fie reale?
Poate atunci când, în sfârșit,
începi să faci ceva la care doar ai visat sau
pe care l-ai plănuit,
dar altfel.

Ce ascunzi
în bagajul emoțional?
Un detector de dragoste,
o hartă făcută din sunetul ploii
care curge prin burlanele caselor într-un sat îndepărtat,
profilul cuiva drag în dreptul soarelui,
bilețele împăturite cu întrebări despre ce facem când nu avem
întrebări,
prăjituri și râsete în același timp,
idei de care te poți îndrăgosti de pe fotolii luminoase,
sau un timeline în care ne căutăm prezentul.
Întrebare, răspuns, întrebare, răspuns, întrebare, răspuns.
Îți mai amintești care a fost prima întrebare?
O poezie scrisă de mână.
Nu-i așa că posibilitatea,
chiar și doar ea singură,
face ca lucrurile să fie reale?
(8 februarie 2026 // MNAR (GAE) / Rezidența 9, în expoziția “Ce ascundem?”)

Pagină de jurnal, Ilinca Gamarț, 2026

Tu cum te prezinți lumii?
Ies afară și pământul vorbește cu mine.

O arhivă nu este un depozit,
ci un sertar cu posibilități,
un exercițiu repetat de construcție,
un oracol din anii ’90
cu surprize Turbo lipite în poziții oblice,
conversații alcătuite din priviri
cu oameni din alte timpuri,
un *mystery box*,
un colaj colectiv despre viitor
sau trecut.

Arhivistul este ipostaza obiectivității,
sau dimpotrivă?
Își pune mănuși,
își pune întrebări,
prezentul între paranteze,
apoi își măsoară limitele imaginației
pe o masă acoperită cu hârtie subțire de ziar
și repere schițate de mână.
În cele din urmă ia decizii,
dar există decizii obiective?

Clișeele
din argint și sticlă.
Nu strălucesc decât în lumină,
nu se degradează decât în lumină.
Când încerci să cunoști ceva,
contribui la degradarea sa.
Dar ce sens poate avea pentru tine ceva la care nu ai acces?

Am respirat tot aerul din cameră
în timp ce lumina înconjura toți cei patru pereți
și ne conducea tot mai adânc.
Noi i-am dat în schimb din suflul nostru agitat
și camera s-a făcut din nou mică
în amintire.
Pulsează ca o inimă
de fiecare dată când auzim cuvântul *arhivă*,
ordonează gânduri,
le țese.
Suntem arhive de profiluri umane,
suprapuse unele peste altele în sertare imaginare.

Nu ai decupat niciun profil,
nu i-ai căutat un fundal diferit,
așa cum am făcut noi pe sulul lung de hârtie.
În schimb, le-ai împăturit cu grijă și le-ai luat cu tine.
Ca să cunoști pe cineva cu adevărat
înseamnă să vrei să contribui la transformarea sa,
cu riscul de a distruge ceva prețios.
Putem cunoaște și altfel?

La final, ne-am scos mănușile una câte una,
dar nu mai știu dacă le-am lăsat pe colțul mesei sau le-am luat cu noi.

Un lucru poate exista simultan în două arhive diferite?
(10 mai 2026, Arhiva de Imagine a MȚR, întâlnire cu Ioana Popescu și Iris Șerban)

Pagină de jurnal, Toma Ceaușescu, 2026

Școala viitorului anterior

MIHAI IACOB

Cărți care m-au inspirat în scrierea textului:
Apostol, P. (1972). Omul anului 2000. București: Editura Junimea.
Knox, B. (1994). Backing into the Future: The Classical Tradition and Its Renewal. London/NY: W.W. Norton & Company.
Latour, B. (2005). Reassembling the social: An introduction to actor-network-theory. Oxford University Press.
Illich, I. (2017/1971). Pentru a deșcolariza societatea. Cluj: Editura Ideea.

Am putea să plonjăm direct și să problematizăm școala și viitorul promise în titlu, dar ne-am lovi imediat de niște inconveniente, dintre care îmi vin două în minte. Primul este că nu ne cunoaștem și trebuie să facem față unui deficit de încredere între persoana care scrie și cea care citește. Al doilea este că ar trebui să lucrăm cu niște reprezentări impersonale ale a ceea ce înseamnă „școală” și „viitor”, fără a fi avut ocazia să le ancorăm în experiențele fiecăruia dintre noi.

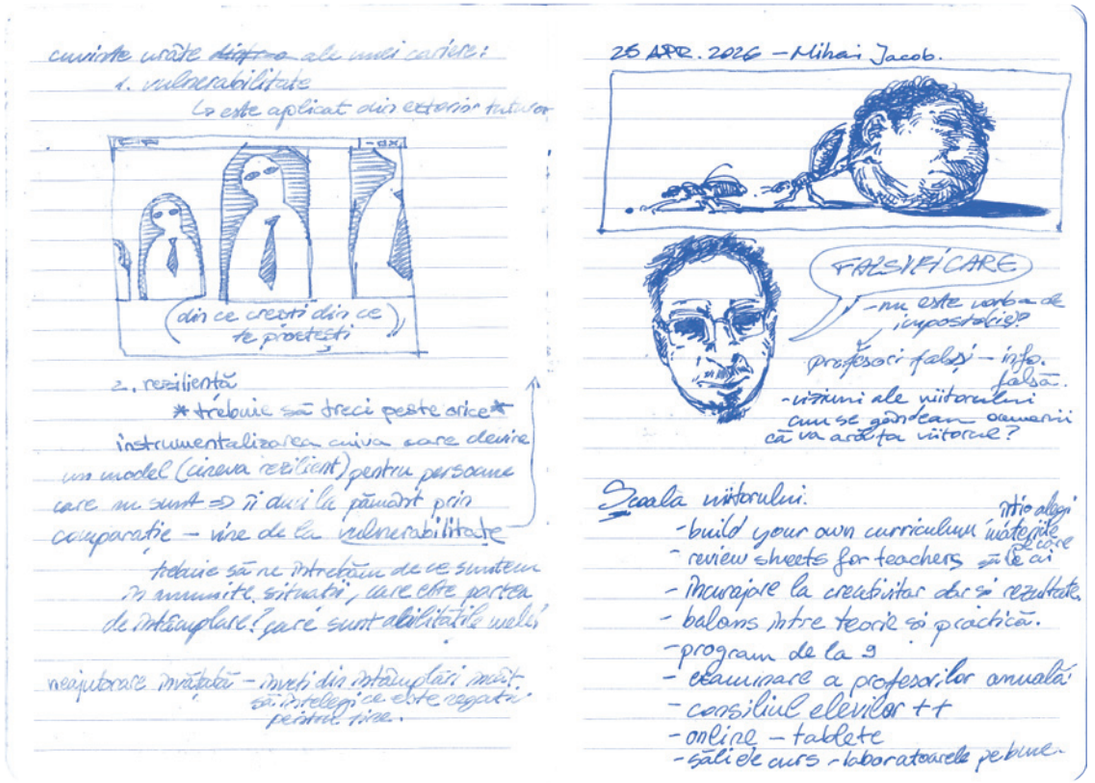
Aceste inconveniente nu sunt insurmontabile, dar necesită un spațiu și un timp în care să ne întâlnim, iar ambele sunt limitate. De la bugetul pentru publicație, la oboseala mea când am scris textul și la pisoiul care tocmai a apăsat pe tastatură și a produs ddddd (să-l trec oare co-autor? sau anti-autor, alături de mulți alți anti-autori cu a căror agenție a trebuit să mă lupt pentru a putea scrie textul?) o multitudine de lucruri au făcut ca ideile de aici să nu fie o copie a unor idei imateriale. Pentru mine, ideile nu vin dintr-o lume intangibilă, ci au întotdeauna un suport material și un istoric plin de accidente. (Am scos pisoiul din cameră pentru a putea scrie mai departe și am șters câteva rânduri de spații pe care le inserase.)

Jucăria de mai jos, căci asta este ceea ce am încercat să asamblez în rândurile ce urmează, e menită să pună într-o nouă lumină școala și viitorul. Totuși, școala și viitorul pe care le mobilizați – adică le aduceți în joc – sunt ale voastre.

Școala nu este documentul prin care a fost înființată o instituție, ci școala pe care ați trăit-o, cu toate experiențele voastre și ale numeroșilor actori cu care ați împărțit-o.

Nu este nevoie de o pregătire prealabilă pentru a folosi jucăria, dar vreau să vă atrag atenția că nicio generație nu are monopolul asupra reprezentărilor viitorului și că și cei de dinaintea noastră au încercat să și-l imagineze – Memories of the Twentieth Century a fost publicată de Samuel Madden în 1733, iar L’An 2440, rêve s’il en fut jamais a lui Louis-Sébastien Mercier în 1771.

După cum vedeți, ceea ce vă propun nu este reprezentarea comună din manualele de școală, ancorată în filosofia lui Platon, unde ideile sunt într-o lume superioară, iar ce experimentăm noi este o realitate inferioară. Sper că presiunea spațiului, a pisicii și a amintirilor voastre despre școală a fost suficientă pentru a vă sensibiliza la posibilitatea că ideile nu sunt anistorice, dematerializate și dincolo de accident.

Pagină de jurnal, Toma Ceaușescu, 2026

Jocul prezenței și al absenței

Cele două concepte cu care vă propun să ne jucăm sunt „școala” și „viitorul”, iar întrebarea la care trebuie să răspundem este „cum se conjugă cele două?”. În general, „a conjuga” s-a specializat ca termen pentru a descrie transformările pe care le suferă verbele în diferite poziții („eu sunt, tu ești, el/ea este”), dar aș vrea să facem un pas înapoi spre sensul pe care-l conțin elementele din compunerea lui (lat. con-: cu; iugo: jug, a împreuna) și să punem cele două concepte să tragă împreună la un plug imaginar (dar nu imaterial).

Nu întotdeauna boii sunt fericiți să tragă la jug, cu atât mai puțin la același jug. Asta înseamnă că pe de o parte trebuie să înțelegem că jugulestecreațianoastrăiarpedealtacătrebuiesăneimaginămșiolumeîncareeiseduc[1].

În jocul nostru întreaga lume se reduce la un câmp cu patru posibilități, în care prezența și absența unuia din proximitatea celuilalt creează noi realități:

Școală fără viitor	**Viitorul școlii**
Viitor fără școală	**Școala viitorului**

Școala fără viitor

Încep cu o precizare, pentru că întrevăd riscul de a pierde controlul asupra boilor și ca ei să fugă pe câmpuri învecinate, înainte de a-și fi făcut treaba: nu ne aflăm la o terasă cu niște amici unde deplângem situația din sistemul de educație („Vai, școala asta nu are niciun viitor!”), ci ne aflăm în mintea noastră, unde putem face lucruri mai substanțiale, cum ar fi chiar să ne imaginăm lipsa unui viitor. Ce ne rămâne? O școală a prezentului continuu. Școala își asociază o sumedenie de tehnologii care să ne facă prezenți: ceasuri, orare, cataloage, camere de supraveghere etc. Școala devine un coșmar din care nu mai putem scăpa.

Sarcina voastră: să umpleți această căsuță cu instrumente și tehnologii care ne țin ancorați în școala prezentului continuu.

Dar unde este viitorul când nu mai este la școală? Eu cred că a fost răpit și este ținut ostatic. V-a vândut cineva vreodată o bucată de viitor (ex. o meserie a viitorului)?

Sarcină opțională: identificați hoții de viitor.

[1] … jugul este creația noastră, iar pe de alta că trebuie să ne imaginăm și o lume în care ei se duc fiecare într-o altă direcție, ignorându-și unul altuia existența.
Dacă tot am vorbit de boi și de tras la plug, nu am putut să nu mă joc cu scrisul continuu (lat. „scriptio continua”) și cu cel bi-directional în oglindă, cunoscut sub numele de bustrofedon – adică „întorsul boilor [la arat]”. Dacă vi se pare că scrierea în oglindă pe care am folosit-o nu este chiar ce trebuie, aveți dreptate. Deși am putea scrie de mâna în oglindă, pe calculator nu o putem face, decât parțial. Printre cele aproape 160 de mii de simboluri encodate de Unicode, nu se află decât o parte dintre simbolurile în oglindă ale celor pe care le folosim în mod curent.
Am pus și scrierea după convențiile contemporane, pentru că „se duc” și „seduc” ar putea fi două citiri corecte în contexte diferite.

Viitorul fără școală

Puf! Nu mai există școală! (Același avertisment ca mai sus se aplică și aici: aceasta nu este fantezia unui copil de 8-9 ani, care se trezește într-o dimineață și descoperă că, dintr-un motiv sau altul, școala a dispărut și totul este o vacanță continuă). Nu știm dacă a existat vreodată o școală, dar să zicem că da (altfel ar trebui să explicăm de unde știm acest concept). O opțiune ar fi să se fi materializat viziunea filosofului austriac Ivan Illich, în care lumea a fost deșcolarizată, iar educația a rămas o practică voluntară în rețele la firul ierbii susținute de tehnologie.

Sarcina voastră: imaginați-vă în câte feluri rețelele organice bazate pe angajament voluntar eșuează de la sine, în competiție unele cu altele sau sub presiunea unor agende externe?

Viitorul școlii

O nouă căsuță, o nouă realitate. De data aceasta, școala și-a câștigat lupta cu timpul și este universală. Nimeni nu-i mai contestă locul, iar sincopele sunt doar expresii ale imperfecțiunii realității. Îmi imaginez că primul impuls este să punem imediat distanță între noi și această reprezentare și s-o trimitem în realitatea unui timp îndepărtat, dar oare nu este aceasta realitatea pe care o trăim? Cine din societatea noastră s-ar grăbi să conteste poziția universală a școlii, mai ales după ce tocmai am căutat argumente pentru precaritatea educației într-o lume deșcolarizată? Suntem noi oamenii din viitorul școlii? Eu nu văd cum am putea să fim orice altceva.

Sarcina voastră: (nu, nu vă pun să contestați universalitatea școlii; suntem prea bine școlariz ați pentru a face asta) ce înseamnă pentru voi să fiți locuitori ai viitorului școlii, unde orice opoziție față de această idee este de neconceput?

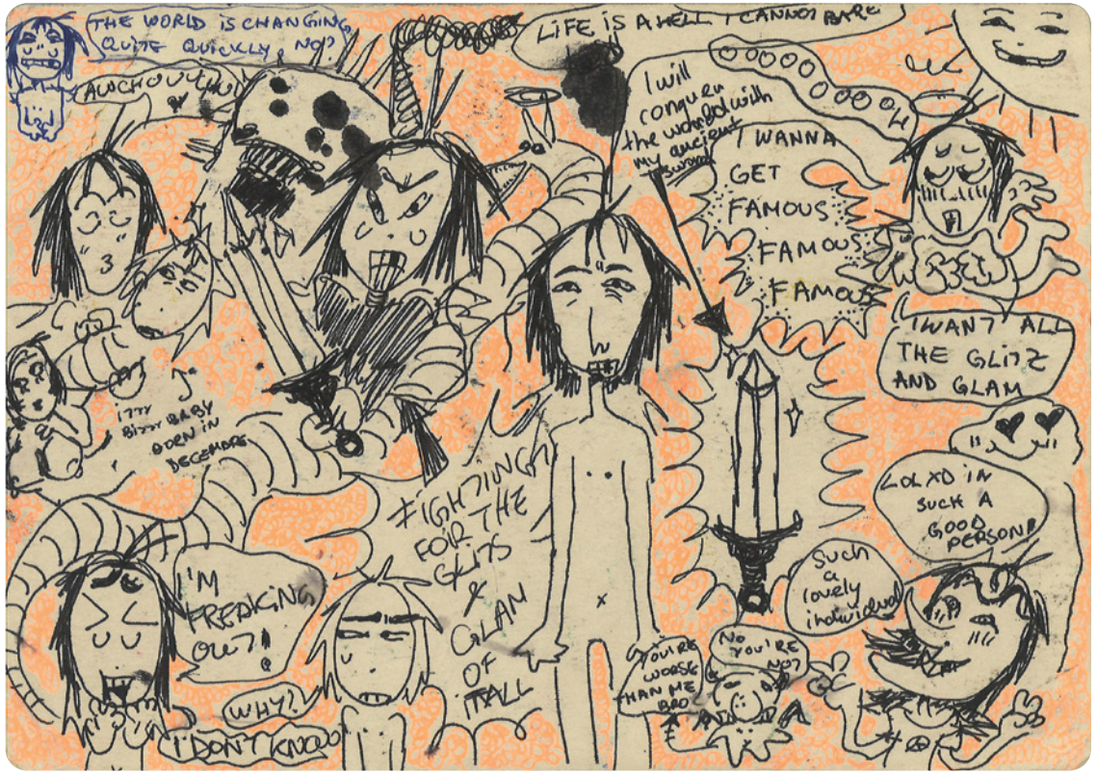
Școala viitorului

După ce v-am pus de fiecare dată să fiți nepractici și să nu vă raportați la școală și la viitor cum o faceți în viața de zi cu zi, oare credeți că o voi face din nou? Da, o voi face, dar nu chiar acum. Păstrez acest exercițiu pentru următoarea secțiune, pentru că mai trebuie să introduc un element. Aici fiți cât se poate de practici!

Sarcina voastră: cum vreți să arate școala viitorului? Notați-vă 4-5 caracteristici ale școlii voastre a viitorului: mai există clase? Dacă da, cum să arate? Ce să se învețe? Cum să se împartă orele? Folosim calculatoare sau le aruncăm la coș?

E important să vă notați răspunsurile de mai sus, ca să vă fie mai ușor să rezolvați sarcina scrisă în oglindă:

.ăsrıʇsɐɯ ıʇɐʇɔɐɹ ıɹɐʌ ıʇɐʇɔɐɹ ıɹɐʌ ıʇɐʇɔɐɹ ıɹɐʌ

Pagină de jurnal, Ilinca Gamarț, 2026

Pagină de jurnal, Ilinca Gamarț, 2026

Asociația Da’DeCe
2026

ISBN 978-973-0-45001-9